Poštnina plačana v gotovini Leto LV. V Ljubljani, v petek, dne 18. novembra 1927 Št. 262. Posamezna številka 2 Din

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugoslaviji 50 Din, za inozemstvo 100 D

SLOVENEC

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
1 stolp. petit-vrsta mali oglasi po 1·50 in 2 D, večji oglasi nad 45 mm višine po Din 2·50, veliki po 3 in 4 Din, v uredniškem delu vrstica po 10 Din
o Pri večjem o naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj razen pondeljka in dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III Rokopisi se ne vračajo, nefrankirana pisma se ne sprejemajo ~ Uredništva telefon št. 2050, upravništva št. 2328

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 ~ Čekovni račun: Ljubljana štev. 10.650 in 10.349 za inserate, Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Korak naprej.

Sedemletna opozicija, sedemletna naša kritika centralizma, sedemletno dolbenje in oblikovanje javnega mnenja za široko ljudsko samoupravo, za narodovo iniciativo v vodstvu javnih poslov je učinkovalo kot živa voda v skalo.

Dolgo je trajalo, predno smo belgrajsko ozračje očistili napačnega prepričanja, da je samo državna uprava zmožna voditi javne posle. Še huje je bilo Belgrad prepričati, da je sam nesposoben, da bi upravljal celo državo.

Hudi udarci in težke preizkušnje so nam pomagale in našo tezo o decentralizaciji in avtonomiji ob zgledih živih dogodkov podprli. Vstala je proti zbirokratiziranemu, neplodnemu centralizmu tudi Vojvodina in notranja Srbija, tako da očitek o separatističnih prečanih ni več veljal. Tedaj so doigrali vsi izdajice, ki so radi svoje kalne strankarske vode slikali zahtevo po samoupravi kot sló in hotenje samih državi in njenemu edinstvu nevarnih ljudi.

Tako smo zorali njivo in pristopili k ustvarjanju. Ker v sedanji nekonsolidiranosti ni misliti na izpremembo ustave, je naša stranka stremela za tem, da vsaj v okviru sedanjega stanja izrabi vse možnosti, ki so dane za zgradbo čim večje in čim popolnejše ljudske samouprave. Zato smo se s toliko skrbjo in ljubeznijo oprijeli dela na izgraditvi in izpopolnitvi oblastnih samouprav. Zato smo iz tega nebogljenca centralizma hoteli ustvariti telo, ki bi moglo narodu in njegovemu samoupravnemu življenju koristno služiti.

Spomladi, ko smo dobili samouprave, so bile brez dela in brez denarja. Naše samouprave, ki imajo v zgodovini bivših kronovin vzgledno šolo, bi si delokrog hitro ustvarile, če bi bile imele sredstva. Silnih naporov in novih bojev je bilo treba, da smo tu prišli zopet korak naprej. V finančni zakon za 1927-28 smo spravili čl. 320, ki določa, da se na oblasti prenese del državnih poslov, ki so doslej spadali v državno upravo in da se oblastem v razmerju prevzetih poslov odstopijo tudi odgovarjajoči dohodki.

Do danes, ko nam telefon javlja, da je vlada o prenosu poslov in odkazilu sredstev definitivno sklepala, smo morali prehoditi nove klance in premagati brez števila novih ovir. Zlasti je težko govoriti danes o virih dohodkov. Smo pred razpravo o zakonu, ki naj izenači davčna bremena v državi. Čisto nejasno je še, katere vrste davkov bodo v novi zakon sprejete, katere pa bodo odpadle in kakšen bo finančni efekt po novi strukturi posameznih vrst davkov. Zato niti finančni minister ne more vedeti, katere vire naj bi oblastem odstopil in oblasti si niso na jasnem, kakšno stališče naj k posameznim ponudbam finančnega ministra zavzamejo.

Ljudstvo pa težko čaka na delo oblastnih skupščin in odborov. Zahteve so nujne, pereče. Ni mogoče brez dela čakati na novi davčni zakon. Zločin bi bil pustiti vse aparate oblastnih samouprav počivati, ko pa je vsa država tako zelo potrebna gospodarske obnove. Zato je ravno naša stranka po obeh oblastnih predsednikih in svojem ministru pritiskala, naj se takoj dobi vsaj začasna rešitev oblastnih financ. Naš nastop je imel uspeh in v zvezi s proračunom je vlada spravila na dnevni red tudi to vprašanje. Niso nam še znani rezultati. Toda naj bodo kakršnikoli, gotovo je, da pomenijo napredek, uspeh. Država stopa v novo dobo boljšega gospodarstva. Dočim je njena lastna uprava tako draga, da ubija vsak pozitiven rezultat gospodarjenja, je o oblastnih samoupravah že sedaj ugotovljeno, da trošijo le kakih 12 odstotkov svojih izdatkov za osebne stroške, dočim gre ves drugi denar — in oblastne samouprave imajo v celi državi okoli 300 milijonov izdatkov — v produktivne svrhe samoupravnega gospodarstva. Ta odločilna izprememba v uporabi javnega denarja pomenja več kot vsi načrti in napori za premago krize v državnem in narodnem gospodarstvu. Ljudstvo bo v svojih samoupravah že našlo najboljšo in najzdravejšo pot za plodonosno uporabo svojega denarja. V tej smeri napredujemo — to je zavest, ki pomirja — in omilja jezo na Radiča in Pribičeviča, ti cokli vsakega javnega napredka.

ZA LESNO BORZO NA SUŠAKU.

r **Belgrad**, 17. nov. (Izv.) Trgovska lesna družba in Industrijska lesna družba sta poslali trgovinskemu ministru vlogo, v kateri predlagajo, da naj se na Sušaku ustanovi lesna borza.

Oblasti dobile delokrog in kredite.

Izenačenje davkov že v ministrskem svetu. — Proračun 11 milijard. — Spor v Zvezi srbskih zadrug. — Položaj normalen in stabilen.

r **Belgrad**, 17. nov. (Izv.) Na današnji seji ministrskega sveta se je končnoveljavno sprejel načrt finančnega ministra, s katerim se prenesejo na oblasti novi delokrogi in za to potrebni krediti. V uredbi je važna odločba, da lahko minister prenese še druge posle, ki so v tej odredbi ne omenjajo imenoma. Na jutrišnji seji ministrskega sveta pride v razpravo zakonski načrt finančnega ministra o izenačenju davkov. Vse ogorčenje seljačko-demokratske frakcije, da sedanja vlada noče izenačenja davkov, se je izkazalo kot demagoška agitacija. Za sobotno sejo narodne skupščine napoveduje opozicija več nujnih predlogov, da bi z debato o njih onemogočila delo v parlamentarnih odborih, ki se jutri sestanejo. Radi tega postaja sprememba poslovnika vsak dan bolj potrebna.

Glede snovanja »koncentracije« namesto prejšnjega izjalovljenega demokratskega bloka se danes ne more zabeležiti drugo dejstvo, kakor da sta se danes »obiskala« g. Joca Jovanovič in g. Pribičevič. Ako jutri prispe v Belgrad g. Radič, bodo zopet novi »obiski«. Ti »obiski« postajajo vsak dan bolj smešni, ker ostajajo brez uspeha. Vsa politika opozicionalnih šefov obstoja v zadnjem času iz takozvanih »obiskov«, ker ji manjka idej in programov.

Tudi med radikali so se pričeli »obiski«. G. Trifkovič, ki se je vrnil iz inozemstva, kjer se je zdravil, je »obiskal« nekatere pašičevce. G. Nastas Petrovič je »obiskal« g. Stanojeviča, ki je prispel v Belgrad za nekoliko dni po privatnih poslih.

O proračunu noče dajati finančni minister nobene izjave. Iz njegove okolice se zve, da bo znašal proračun nekaj nad 11 milijard, da pa je za par milijonov pasiven. Proračun ima to vrlino, da ni fiktiven, kakor dosedanji, ker temelji na računskih zaključkih iz prejšnjih proračunskih let. Narodna skupščina bo torej imela dovolj gradiva za delo. Opozicija bo morala pokazati, ali res hoče delati.

V srbskem zadružništvu je nastal razcep, ki ga opozicionalno časopisje izrablja v politične svrhe. Ker Zveza srbskih zadrug na zahtevo kmetijskega ministra radi volitve ni sklicala glavne skupščine, so nekateri skupščinarji v Jagodini sklicali skupščino in izvolili upravni odbor. Istočasno je Glavna zveza v Novem Sadu sklicala skupščino in izvolila upravni odbor. Tako sta sedaj dva upravna odbora ene in iste zveze. Cela zadeva je tembolj zanimiva, ker so v obeh odborih aktivni ministri. Včeraj so nekateri odlični zadrugarji poskušali spraviti obe skregani skupini, toda brez uspeha. Ti poskusi se bodo kljub temu nadaljevali, kar pa opozicionalnemu časopisju ne gre po volji, ker ne gre v njegov račun.

Sicer pa je političen položaj popolnoma normalen in stabilen.

r **Belgrad**, 17. nov. (Izv.) Finančni minister je po seji vlade dal časnikarjem sledečo izjavo: »Na seji se je sprejela uredba o prenosu poslov na oblastne samouprave. Ti posli so v uredbi podrobno navedeni. Istočasno so se določili tudi krediti. Sklenilo se je, da se v finančni zakon sprejme uredba, da je finančni minister dolžan takoj v začetku proračunskega leta otvoriti kredite vsem oblastem in jih prvenstveno izplačevati. Z ozirom na to odpade vsakršni očitek, ki se čuje, češ da je finančni minister hotel uporabiti ta ukrep za to, da bi se v državnem proračunu ognil raznim bremenom. S tem, da dá vlada samoupravam kompetence in kredite, se omogoča delovanje samouprav v interesu ljudstva in države. To je vse, kar vam lahko povem.«

»Ali je proračun gotov?«

»Da, gotov je. Številke boste zvedeli, ko jih bo zvedela narodna skupščina. Ona ima pravico, da prva zve, kolikšen je proračun.«

Uredba o prenosu poslov na oblastne samouprave.

Splošna določila.

r *Belgrad*, 17. nov. (Izv.) Uredba o prenosu poslov na oblastne samouprave, ki jo je na podlagi tozadevnega pooblastila v finančnem zakonu predložil finančni minister ministrskemu svetu in katero je ministrski svet na današnji seji sprejel, je precej obširna.

Čl. 1.

Ta člen govori o poslih, ki so dosedaj spadali v kompetenco države in ki se s to uredbo prenašajo na samouprave. Ti posli so:

I. Iz resora ministrstva za narodno zdravje: a) državne bolnice, b) kopališča, c) okrožni zdravniki ljubljanske in mariborske oblasti. Skupni letni kredit za omenjene posle in ustanove znašajo po državnem proračunu 156,126.120 Din.

II. Iz resora ministrstva za javna dela: a) vzdrževanje in popravljanje cest v skupni dolžini 4813 kilometrov 783 m v celi državi, b) vzdrževanje in popravljanje mostov. Prepuste se s celokupnim osobjem, nadzorniki in cestarji. Skup. let. kredit za te posle: 35,918.618 Din.

III. Iz resora trgovinskega ministrstva: a) nižje in nadaljevalne ženske obrtne šole, b) dajanja podpor nižjim in nadaljevalnim ženskim obrtnim šolam ženskih korporacij v celi državi. Skup. let kredit: 15,316.444 Din.

IV. Iz resora ministrstva za socialno politiko: dečje ustanove in zavodi. Skupni letni kredit: 9,500.211 Din.

V. Iz resora kmetijskega ministrstva: a) vzdrževanje melioracijskih objektov, b) izvrševanje melioracijskih del, c) vzdrževanje objektov za preskrbo s pitno vodo, č) ustanavljanje trierskih postaj na občinah, zadrugah za nabavo in kmetijskih podružnicah trierjev, d) predavanja med ljudstvom o obdelavanju zemlje in tečaji za napredek vseh vrst kmetijstva, urejevanje in podpiranje vzornega kmetskega gospodarstva, prirejanje tečajev, dajanje podpor radi tega, e) nabava plemenskih bikov, dajanje nagrad itd. Prenese se mesto okrajnega kmetijskega referenta in kmetijske ogledne postaje v Ljubljani in Mariboru. Dalje se prenesejo nižje kmetijske šole, posebne kmetijske in gospodinjske šole, državne žrebčarne, trtnice in drevesnice, in končno državna podkovska šola. Skup. let. kredit znaša 55,460.789 Din.

Nato se v uredbi podrobno navaja, kaj pride vse na posamezne oblasti:

Na ljubljansko samooblast pride:

I. Iz resora ministrstva za narodno zdravje: Bolnice v Ljubljani, na Studencu, v Brežicah, v Krškem, Kandiji in Novem mestu in bolnica za ženske bolezni v Ljubljani, kakor tudi krediti za okrožne zdravnike. Kredit: 14,560.000 Din

II. Kmetijsko ministrstvo: a) dve kmetijski šoli: na Grmu in v Škofji Loki, b) državne drevesnice v Kostanjevici, v Arnovi vasi pri Brežicah in v Mali loki, c) državna žrebčarna na Selu pri Ljubljani, č) podkovska šola v Ljubljani. Kredit: 2,612.984 Din.

III. Ministrstvo za javna dela: a) pot Kranj—Tržič—meja oblasti 24.100 km, b) Kranj—Avstrijska meja 27.900 km, c) italijanska meja—Planina 10.000 km. Skupno 62 km. Kredit 462.000 Din.

IV. Iz ministrstva za socialno politiko: a) Dom slepih v Kočevju, b) Dečji dom I., II., c) državno vzgojevališče in zavod za gluhoneme Kredit: 942.350 Din.

V. Iz trgovinskega ministrstva: Obrtna ženska šola. Kredit: 153.870 Din.

Na mariborsko oblast pride:

I. Iz ministrstva za narodno zdravje: a) Bolnice v Mariboru, Celju, Ptuju, Murski Soboti, Čakovcu in Slovenjgradcu, b) Hiralnica v Vojniku, c) Kopališči Rogaška Slatina in Dobrna in č) krediti za okrožne zdravnike. Kredit: 7,200.000 Din.

II. Iz kmetijskega ministrstva: a) specialne kmetijske šole v Sv. Juriju ob j. ž., Rakičanih in Mariboru, b) državna drevesnica v Dramljah in Pekrah pri Mariboru, v Kapelah pri Radgoni, v Ptuju in Vukanovcu pri Čakovcu, c) kmetijska ogledna in kontrolna postaja v Mariboru, č) semenogojska postaja v Beltincih. Kredit: 2,105.129 dinarjev.

III. Iz ministrstva za javna dela: a) cesta Dolenja Lendava—Murska Sobota—avstrijska meja 44 km 563 m, b) Murska Sobota—Mačkovci—avstrijska meja 24 km 500 m, c) Martijanci—madjarska meja 13 km, č) Maribor—Marenberg—avstrijska meja 67 km 200 m, d) Čakovec—Letensko mesto—madjarska meja 23 km 700 m. Skupaj 172 km 963 m Skup. let. kredit: 1,282.278 Din.

IV. Iz ministrstva za socialno politiko: Dečji dom v Mariboru. Kredit 197.341 Din.

Čl. 3 Ta člen govori o razdelitvi kreditov v finančnem ministrstvu. Določen je poseben kredit 625.920 Din, ki se bo razdelil med deželne in komitatske cestarje v krajih, kjer so ostali.

Čl. 4. odreja, da se bo izvedla predaja teh poslov in ustanov v času od 1. decembra 1927 do 31. marca 1928. Radi predaje bodo morali oblastni odbori stopiti v zvezo z odgovornimi organi in jo izvesti sporazumno.

Čl. 5. Če bi se predaja izvedla pred 31. marcem, bo ministrstvo odstopilo oblastnim odborom vse neizrabljene kredite in druge kredite, ki so služili za vzdrževanje teh ustanov, pa se do trenutka predaje niso porabili.

Čl. 6. Razen poslov, ustanov in zavodov, ki se omenjajo v čl. 1., se lahko po sklepu resornega ministra izroče oblastem tudi tisti posli, zavodi in ustanove, ki se dosedaj niso omenjali v čl. 2. te uredbe. Sklepi o prenosu teh poslov se morajo predložiti finančnemu ministru obenem s poročilom o višini kredita, ki je potreben za odstopljeno ustanovo.

Čl. 7. Vse ustanove, ki so se do sedaj vzdrževale iz svojih dohodkov in z dotacijami iz državnega proračuna, se bodo financirale še nadalje iz tega proračuna, tako da se bo tudi v bodoče določena dotacija izplačevala.

Čl. 8. Višine teh kreditov so določene po državnem proračunu 1927/28.

Maniu,
vodja romunske kmetske stranke, ki se zavzema za princa Karla in je začela ostro borbo proti Bratianuju.

Čl. 9. Do novega zakona o davkih se pri glavni državni blagajni ustanovi poseben fond samoupravnih dohodkov, v katerega se sprejmejo vse tiste vsote, ki so se določile kot krediti za vzdrževanje poslov in ustanov, ki so se prenesli na oblasti. Dotiranje se bo vršilo po potrebi mesečno, tromesečno, ali polletno vnaprej.

Čl. 10. Vse vsote, ki se dotirajo oblastem iz fonda po čl 9., se morajo uporabiti v namene, v katere so določene.

Osobje.

Čl. 11. Vse osobje, ki se s posameznimi posli in zavodi izroči oblastem, bo prejemalo svoje dohodke vključno do 31. marca 1928 od državnih blagajn, kjer jih je prejemalo tudi dosedaj, na breme odgovarjajoče pozicije državnega proračuna. S 1. aprilom 1928 bodo morale njihove plače in ostale dohodke določiti oblasti, ki jih prevzamejo.

Čl. 12. Šest mesecev po sprejemu poslov in osobja je oblast dolžna obdržati celokupno od države sprejeto osobje. V tem času naj se odloči, ali bo održala sprejete osebe v službi ali ne. Za osobje, ki ga bo oblast pridržala dalje v svoji službi, mora v naslednjih šestih mesecih izdati posebno uredbo za ureditev njihovega položaja, tako glede nagrad, kakor glede priznanja službenih let, napredovanja in upokojitve. Za osebe, ki se po preteku prvih šestih mesecev ne bi obdržale v službi, stori oblast sledeče: 1. sestavi seznam tistih, ki imajo več kot petnajst let službe in s tem pravico na pokojnino, in ga predloži pristojnemu ministru, da jih upokoji, 2. tistim, ki nimajo pravice na pokojnino, oblast odpove službo. Velja trimesečni odpovedni rok.

Nadaljnji členi uredbe urejujejo pravice in delokrog oblasti v ustanovah, ki so jih prejele od države.

Uredba, katero je, kakor rečeno, sprejel ministrski svet, se bo v najkrajšem času objavila v »Službenih novinah«.

Shod SLS v Mariboru.

Maribor, 17. nov. Nocoj se je vršil v dvorani Zadružne gospodarske banke shod SLS, katerega se je udeležilo okrog 500 naših pristašev. Prisotnih je bilo tudi nekoliko socialistov, ki pa se niso genili. Shod je potekel mirno in dostojno. Navdušenje je bilo splošno, govorniki so bili burno pozdravljeni. Shod je otvoril dr. Leskovar, predsedoval pa mu je poslanec Vesenjak. Govoril je poslanec dr. Hohnjec o zunanjepolitičnem položaju, dalje poslanec Žebot o notranjepolitičnem položaju in mestni župan mariborski dr. Leskovar o delu SLS v občinski upravi mesta Maribora. Končno je g. Hrastelj prečital resolucije, ki so bile soglasno sprejete in s katerimi se odobrava politika sedanje vlade, izreka zahvala in zaupanje poslancem SLS in posebno dr. Korošču ter zahvaljuje županu dr. Leskovarju in klubu SLS v mariborskem občinskem svetu za smotreno delo v mariborski občinski upravi. — Podrobno poročilo sledi jutri.

SEJA VLADE.

r **Belgrad**, 17. nov. (Izv.) Na današnji seji vlade je najprej poročal zunanji minister g. Marinković o svojih pogajanjih in o podpisu prijateljske pogodbe s Francijo. Nato je poročal minister g. dr. Gosar o razdelitvi kreditov 7,100.000 Din posameznim pasivnim krajem. Na ljubljansko oblast pride 200.000 Din, ravnotoliko tudi na mariborsko.

VETERINARJI V OBRAMBI SVOJE VISOKE ŠOLE.

č **Zagreb**, 17. novembra. (Izv.) Danes so veterinarski študenti imeli shod, na katerem so razpravljali o odredbi prosvetnega ministra, da se veterinarska fakulteta v Zagrebu izključi kot sestavni del vseučilišča. Veterinari so v znak protesta sklenili tridnevno stavko ter poslali resolucijo v Belgrad na vpogled ministru.

London v megli in vročini.

Predvčerajšnja seja angleškega parlamenta je nudila mnogokaj zanimivosti. Morda se je zgodilo prvič v novejšem času, da je sicer tako častitljiv mož neizmerne avtoritete kot londonski predsednik zbornice — speacker — zaključil sejo, zapustil ostentativno sejno dvorano in da se je opozicija posluževala takih sredstev, kot so bile do sedaj v navadi le v dvoranah kontinentalnih parlamentov. Strahopetci! Izdajalci! Druhal! Hlapci podjetnikov! je obsipala konservativce Macdonaldova opozicija. Red je delala policija! Na dnevnem redu so bile notranje in zunanje politične interpelacije: o brezposelnosti v premogokopnih okrožjih, o bedi med rudarji, o nedelavnosti vlade, o gospodarski depresiji in o zunanji politiki. Težko je ločiti eno interpelacijo od druge; kajti če kje, je ravno v Angliji zveza notranjega z zunanjim položajem bistvena in vedno se pokaže gotova vodilna nit, ki prepleta ozračje in debato. In ne motimo se, če trdimo, da je ta nit bila karakterizirana z govori Cecila in Balfoura ali konkretno s starim vprašanjem o razorožitvi in varnostnih državnih ukrepih. Lord Cecil ponavlja že dolgo dobo sem svoj ceterum censeo: Anglija v pomorskem oboroževanju ne more tekmovati z Ameriko, ker je po vojni tam preko morja vstal nov imperij, ki je danes vsemogočen. Zato je skrajno obžalovati, da angleški admirali tega dejstva niso sprevideli na zadnji pomorski razorožitveni konferenci v Ženevi in prišli v konflikt z ameriško delegacijo. Zato je Chamberlain v zmoti, če trdi, da mora Anglija sporedno z Ameriko tekmovati s številom brodovja, ne radi vojne, ampak radi varovanja njenega imperija. Z Ameriko se ne da tekmovati, ampak le boriti za njeno prijateljstvo. Isto Balfour. Ta konflikt moti nujno tudi notranjost. Bivša svetovna gospodarica je omejena na gospodarskem trgu. Za obstoj sedanjega pa se mora bojevati z dragim oboroževanjem. Zato pridobivajo na tleh v znak protesta prota taki politiki zopet radikalnejši elementi, ki vidijo pred seboj vso realnost, kar kaže najbolj vidno povojni razvoj angleške delavske stranke. Mi verjemo v pamet, se je izrazil nekoč znani angleški publicist Steed. Toda v katero: konservativno-tradicijonalno in imperijalistično, ali pa Macdonald—Cecilovo? Delavski štrajk je bil res udušen, ni pa bila rešena kriza; ta gori in ji ne zmanjka goriva. In to je položaj, katerega spremeniti se do sedaj Chamberlainu vkljub silni agilnosti še ni posrečilo.

PILSUDSKI ODLIKOVAN OD FRANCOZOV.

Varšava, 17. novembra. Danes je dospel v Varšavo francoski maršal Franchet d'Esperey, da podeli Pilsudskemu najvišje francosko odlikovanje »vojaško medaljo«. Maršalu so priredili svečan sprejem.

TUDI V PARIZU ŠTEDIJO.

v Pariz, 17. novembra. (Izv.) Finančna komisija senata, ki se je sestala k posvetovanju o proračunu, je črtala celo vrsto sprejetih kreditov v svrho štedenja. V proračunu za osvobojene pokrajine je črtala 7.3 milijonov frankov, v proračunu za javna dela 24.6 milijonov, v proračunu za trgovinsko mornarico pa kar 145.2 milijonov frankov.

DEMISIJA POŠTNEGA MINISTRA?

Riga, 17. novembra. Po poročilih iz Moskve je demisijoniral komisar za pošto in brzojav Smirnov. GPU je ugotovila, da je imel zveze z opozicijo. Zagovarjati se bo moral radi veleizdaje.

ROJALIST 56, REPUBLIKANEC pa 165 GLASOV.

v Atene, 17. novembra. (Izv.) Narodna skupščina je s 165 glasovi od 234 glasov izvolila republikanca Sofulisa za predsednika narodne skupščine v novem zasedanju. Rojalist Kaldaris je dobil 56 glasov.

RADI BI BEŽALI, PA NE MOREJO.

Milan, 17. novembra. Kakor poroča »Popolo d'Italia«, obmejna milica še vedno zapira na francosko-italijanski meji v Piemontu mnogo Italijanov, ki hočejo iz političnih ali drugih vzrokov bežati iz Italije. Zadnji teden je bilo aretiranih zopet 39 oseb. Sedaj je okoli 300 Italijanov v zaporih radi tajnega bega preko meje.

Genova, 17. novembra. Sodišče v Genovi je tri francoske častnike parnika »Chelma«, ki so meseca julija skrili na ladji 10 italijanskih beguncev, obsodilo v trimesečno ječo in globo 1000 lir. One osebe, ki so nagovarjali k izseljenju, so bile kaznovane z dvomesečno ječo in 500 lir globe, izseljenci sami pa so bili obsojeni na globo 1000 do 2000 lir.

PREGOREČI ŠOLSKI RAVNATELJI.

Lizbona, 17. novembra. Vse šolske ravnatelje so zaprli, ker so, ko so zaslišali grmenje topov od obale, nagnali otroke domov, češ da je izbruhnila revolucija. Šlo pa je le za pozdrave švedske ladje »Fylgia« predsedniku Carmoni, ki je dospel na krov.

START ZA POLET OKOLI AFRIKE.

v London, 17. nov. (Izv.) Cobham je danes popoldne ob dveh startal od Rochestra, da jutri poleti od Southamptona okoli Afrike na Singapur-vodnem letalu. S seboj ima svojo ženo, fotografa, voditelja in dva mehanika.

Francosko pogodbo bo ratificiral le kralj.

Priprave so že v teku.

r Belgrad, 17. novembra. (Izv.) Današnja »Pravda« poroča: V vladnih krogih se je danes izjavljalo, da je Nj. V. kralj o priliki snočne Marinkovičeve avdience pregledal in odobril pakt prijateljstva in arbitražne pogodbe s Francijo. V tem trenotku, se izjavlja na visokem mestu, se delajo potrebne priprave radi ratifikacije pogodbe. Po naši ustavi ratificira čisto politične pogodbe samo kralj. Ker je ta naša prijateljska pogodba s Francijo samo čisto politična pogodba, jo bo samo kralj ratificiral. Glede konvencije o arbitraži obstojata dve mnenji. Po prvem mnenju bo kralj ratificiral arbitražno pogodbo kot dodatek k paktu. Po drugem mnenju pa naj bi konvencijo ratificirala narodna skupščina.

Kaj fantaziraio v Rimu?

v Rim, 17. novembra. (Izv.) »Messaggero« piše z ozirom na ministrski svet, ki se je vršil v Belgradu pod predsedstvom kralja, da imajo železnice, katerih gradnja se je na tem svetu sklenila, izključno strategični pomen in da se bodo gradile zato, da se najvažnejši vojaški center Kragujevac spoji z albansko mejo. Srbi nadaljujejo svojo francosko politiko tako, da ne služi miru.

Socialisti hočejo s pogodbami pred parlament.

v Pariz, 17. novembra. (Izv.) Socijalistična parlamentarna frakcija je danes po ekspozeju Pavla Boncourja o poslednjem zasedanju Društva narodov in o francosko-jugoslovanski pogdbi sklenila predlagati v parlamentu resolucijo, s katero pozivlje vlado, da predloži vse v zadnjem času sklenjene mednarodne pogodbe parlamentu v ratifikacijo.

Kam se bo nagnila Grčija?

Solun, 17. nov. Francosko-jugoslovanska pogodba je zelo močno vplivala na politični položaj na Grškem. Gre sedaj za to, ali je Zaimisova vlada pripravljena čimprej poravnati grški vojni dolg 400 milijonov zlatih frankov Franciji, ali pa bo rajša sprejela politične zahteve Francije in sklenila z Jugoslavijo zvezno pogodbo, ki jo želi Pariz. V tem slučaju bi Grška dosegla bistveno olajšanje vojnega dolga, morda celo kompenzacijo z grškimi zahtevami za povrnitev razne škode v Solunu v času okupacije po zaveznikih. Ker sta se finančni minister Kafandaris in zunanji minister Mihalokopulos upirala poravnati Franciji vojne dolgove, se je pod pritiskom Poincareja začel močen pokret proti Zaimisovemu kabinetu v svrho, da pride do oblasti zopet Venizelos, mož Francije. Vsekakor je položaj sedanje vladne koalicije zelo omajan ter se računa s presenečenji. — Briand je danes sprejel bivšega grškega zunanjega ministra Politisa.

Tomonjakov zamenja Kameneva.

v Moskva, 17. novembra. (Izv.) Veliki spor med Trockim in Zinovjevom ter med večino komunistične stranke bo imel neposredne posledice na diplomatskem polju. Dosedanji poslanik Rakovski v Parizu je, kakor znano, že odpoklican s svojega mesta. Poslanik v Rimu Kamenev, ki se sedaj mudi v Moskvi, se ne bo več vrnil v Rim. Njegov naslednik bo član kolegija zunanjega ljudskega komisarijata Tomonjakov.

V SEVERNEM IRAKU VRE.

v London, 17. novembra. (Izv.) Po novejših poročilih je vpad Vahabitov v severni Irak mnogo resnejši, kakor se je sprva mislilo. V boju s policijo je bilo umorjenih 30 delavcev, ki gradijo ceste.

»ŽIVIO KRALJ OTON III.!«

v Budimpešta, 17. nov. (Izv.) Grof Apponyi je v nekem govoru pojasnil stališče legitimistov ter med drugim izjavil: Smatramo, da ni še prišel čas, da uvedemo akcijo za vrnitev zakonitega kralja. Vemo, da proti temu obstojajo še ovire. Pripravljeni pa moramo biti na ono uro, v kateri se mora brez ogroženja dežele zgoditi edino mogoče. Držati se moramo konstitucionalne pravne kontinuitete, ki tvori edino zvezo z našimi brati v odstopljenih krajih. Končal je s klicem: Živel kralj Oton III.

NASLEDSTVENE DRŽAVE 24. T. M. V PARIZU.

v Praga, 17. nov. (Izv.) Zastopniki nasledstvenih držav se bodo 24. t. m. sestali v Parizu na predhodno razpravljanje o še nerešenih vprašanjih predvojnih dolgov. Dne 28. t. mes. se bo nadaljevala oficijelna konferenca, pri kateri se bo, kakor se čuje, načelo tudi vprašanje zlate rente.

ŽARE RIMSKIH CESARJEV IZKOPANE.

v Rim, 17. nov. (Izv.) Pri izkopavanju v Galeriji, ki jih vodi rimski župan pri Avgustovem teatru, so v globini 9 m našli grobišča, v katerih so ohranjene pepelne žare rimskih cesarjev. Izkopavanje se nadaljuje.

MAROŠKI SULTAN MULEJ JUSUF MRTEV.

v Pariz, 17. nov. (Izv.) Maroški sultan Mulej Jusuf, ki je bil že dalj časa hudo bolan, je danes dopoldne ob 9 umrl v svoji palači v Rabatu.

Deželo si želi miru.

v Bukarešt, 17. novembra. (Izv.) Danes popoldne je v narodni skupščini interpeliral podpredsednik narodne kmetske stranke Junian, zakaj je vlada aretirala Manoilesca in zakaj je začela proti njemu proces, ki je končal s tem, da je bila vlada razgaljena. Poudarjal je, da je ta aretacija povzročila veliko politično afero, dočim je sodišče Manoilesca oprostilo. To je za vlado blamaža, katera ni bila potrebna. Tudi komunike, katerega je vlada objavila, je napad na svobodo sodnikov. Notranji minister Duca se je takoj dvignil, da odgovori. Med tem pa je neki poslanec večine zaklical: »Živio kralj!«, na kar je večina priredila dolge ovacije, dočim so člani opozicije obsedeli brez besed. Nato je notranji minister Duca izjavil, da komunike vlade ni napad vlade na svobodo sodnikov, temveč da je vlada hotela samo dokazati, da odločba vojaškega sodišča ne more biti pobuda za uporniške akcije in da vlada po razsodbi ni izgubila poguma. Dežela si želi miru in si ne more privoščiti luksuza nemirov. Romunija leži sred Evrope in ima na eni strani za soseda Rusijo, ki ne prizna besarabske pogodbe, na drugi strani pa Madžarsko, ki zahteva revizijo mirovnih pogodb. Zato je potrebno, da vlada v deželi popolna zakonitost. Vlada stoji v vprašanju prestolonasledstva na zakonitem stališču ter želi, da tudi narodna kmetska stranka zavzame to stališče. — Poslanec Junian je nato vprašal, kako je mogoče, da vlada očita njegovi stranki da dela z nelegalnimi sredstvi, obenem pa želi z njo sodelovati. Kmetska stranka se ne boji nobenih groženj in noče sodelovati z liberalno stranko. Potem je še enkrat govoril Duca in izjavil, da je stališče kmetske stranke nezakonito. Liberalna stranka ne prosjači za sodelovanje, je pa v interesu države, če bi se stranke sklenile. Vlada nikdar ne bo dovolila, da bi se vprašanje prestolonasledstva rešilo drugače kakor zakonitim potom.

Jugoslovansko-nemška pogodba ratificirana.

v Berlin, 17. novembra. (Izv.) Nemški državni zbor je danes sprejel zakon o odobritvi nemško-jugoslovanske trgovinske in plovne pogodbe. Carina za koruzo za krmo se zniža na 2.50 mark, carina na industrijsko koruzo pa se zviša od 3.20 na 5 mark. Proti temu zvišanju se je upirala posebno Prusija, ni pa prodrla. Za industrijske svrhe se porabi komaj deseti del uvožene koruze, ki je v zadnjem letu znašala poldrugi milijon ton.

Stresemann se končno pogaja s Poljsko.

v Berlin, 17. novembra. (Izv.) Nemški zunanji minister dr. Stresemann se je danes dopoldne z Dunaja vrnil v Berlin. Državni kancelar dr. Marx pa je odšel z Dunaja v München, da tam uredi razmerje med nemško državo in med posameznimi nemškimi deželami. Med tem je prišel v Berlin tudi posebni odposlanec poljske vlade Jakovski in nemški poslanik v Varšavi Rauter. Nemškopoljski razgovori za obnovitev pogajanj za trgovinsko pogodbo so se danes popoldne zopet začeli. Na obeh straneh se previdno, pa ugodno sodi, da bo prišlo do pogajanj, ter se računa s tem, da bodo razgovori med Stresemannom in Jakovskim še ta teden končani.

Z AVSTRIJO GRE POČASI.

r Belgrad, 17. (Izv.) Danes se je vršila seja naše in avstrijske delegacije za revizijo trgovinske pogodbe. Naši delegati so predložili naše zahteve radi zaščite industrije in radi zagotovitve našega izvoza poljedelskih pridelkov. Avstrijska delegacija je prosila, da se razprava odgodi do sobote.

OBČINA SINJ V ROKAH HPS.

č Sinj, 17. novembra. (Izv.) Pri občinskih volitvah, ki so se vršile pred nekaterimi dnevi, je HPS dobila relativno večino. Te dni so bile volitve v občinski odbor. Za župana je bil izvoljen dr. Niko Vidič, za podžupana pa dr. Cindro, oba pristaša HPS. V odboru so člani HPS in radikali. Volitve so pomembne, ker ima občina 50.000 prebivalcev.

Vlada visi v zraku, opozicija pa stoji trdno kot še nikoli.

Elementi se zopet koncentrujejo.

Belgrad, 16. nov.

Iz zagrebškega »Hrvata« izvemo, kaj je g. Pribičević mislil s tem, da se »nekaj izza brda valja«. Baje je v prijateljskem krogu tolmačil to svojo rečenico tako, da se razvija položaj v Belgradu v pravcu »koncentracije«, za katero da je razun »bloka seljaštva in demokracije« velik del demokratske stranke z Davidovičem na čelu, pašičevski radikali ter centrumaši. Ti so namreč, če verjamemo pribičevičevskemu tisku, zdaj tudi proti Vukičeviču in njegovi vladi! Ta »koncentracija« bi imela že v kratkem prevzeti vlado, kateri naj bi stal na čelu g. Ljuba Davidovič, ki se menda zdaj čisto resno poteguje za prvenstveno mesto v državi. Vendar se pašičevci in centrumaši baje bolj zavzemajo za dr. Ninka Periča, dr. Ninčiča ali Mišo Trifunoviča, toda večina, ki bi jo ta »koncentracija« tvorila, meni, da razpolaga z ono avtoriteto, ki je premijera v tako važnem in težavnem položaju, kakor je današnji, potrebna, samo Ljuba Davidovič. Pribičević in Radić bi pa niti v takem bloku ne prišla za vodivno vlogo vpoštev...

Na kaj se ta najnovejša kombinacija o »koncentraciji« vseh »demokratičnih elementov« opira, tega še g. Pribičević ne more reči. Zaenkrat se ve samo to, da se g. Davidovič zopet bolj energično uveljavlja v čudni vlogi opozicijonalca, ki je obenem šef druge vladne stranke, koje ministri pomagajo izdelovati državni proračun in z njim po vladnem programu zvezane važne zakone. Imel je sestanke s Pribičevičem, Joco Jovanovičem in drugimi opozicijonalci, o kojih rezultatu pa od njega ni mogoče ničesar izvedeti, ker je g. Davidovič še vedno nekoliko rezerviran. Na vsak način srbski zemljoradniki niso bogvekaj prepričani o tem, da bi Davidovič svojo akcijo resno izvedel do konca, če bi sploh imela kaj izgleda na uspeh. Kajti iz njihovega časopisja gleda ravnotako kakor iz Pribičevičeve »Riječi« dvom, da bi akcija g. Davidoviča imela večji efekt kakor ta, da se bodo ponovili v demokratskem klubu pretresljaji, ki so bili tam že enkrat na dnevnem redu. So ljudje, ki trdijo, da nima g. Davidovič drugega namena, kakor da po svojih ministrih v vladi izsili od radikalov gotove koncesije čisto strankarskega značaja. To bi se dalo sklepati iz tega, ker so demokratski ministri (Kumanudi, Andjelinović, Mijović, Šumenković) imeli te dni sestanek, na katerem so baje formulirali neke svoje zahteve, ki jih hočejo predložiti g. Vukičeviču. Stvar na sebi je verjetna, ker budžet, potem nameravano izenačenje davkov in občinski zakon gotovo tangirajo demokratsko stranko, oziroma njen strankarski položaj v Srbiji. Da gre za čisto strankarske zahteve, se more sklepati tudi iz pisanja »Samouprave«, ki v tem oziru bere precej krepke levite »Odjeku«, glasilu g. Davidoviča, da so se »demokrati okoli g. Davidoviča, kadar so bili v vladi, vedno dali voditi samo od svojih partizanskih interesov«. Je to stalna napetost med obema največjima srbskima strankama, ki vodi neprestano od krize do pomirjenja in zopet v krizo itd.

To so seveda nekoliko sitne stvari, ki trdnega položaja sedanje vlade ne morejo omajati, so pa ovira za mirno, nepretrgano in globoko sezoče državno delo, in se zato morajo premagati. V tem oziru se največ upa od dr. Marinkoviča, ki je po svojem povratku že imel sestanek z Ljubo Davidovičem, da mu čestita na »slavi«. Ni dvoma, da bo to na šefa Demokratske zajednice samo dobro vplivalo. Medtem vlada dokončuje svoje delo na proračunu in drugih zakonskih načrtih, ki so v njenem gospodarsko-finančnem delovnem programu in ki jih bo, kakor vse kaže, ona tudi izvršila. Položaj vlade je danes še trdnejši nego je bil pred enim mesecem, kompaktnost med radikali je večja, dočim je v opozicionalnih in napol-opozicionalnih skupinah ravno narobe.

Omeniti je še, da Stjepan Radić v »Domu« in »Valu« napada Srbijance in srbijanske politike, ki da srbski narod »plačkajo« in se morajo brezpogojno odstraniti, dočim da so prečanski Srbi popolni »Evropejci«, največji Evropejec pa je Pribičević, najnovejši Radićev zaveznik v boju proti »balkanizmu«... Difficile est satyram non scribere.

IŠČEJO ZAKOPANE LECIANOVE ZAKLADE

Olomuc, 17. novembra. Predvčerajšnjim je bila aretirana neka ženska, ki se je potikala okoli sodišča in govorila skozi okno s tam zaprto ljubico Leciana, ki so ga obesili, Marijo Kronovsko. Izpovedala je, da ji je Kronovska svetovala, naj najde zanesljivega človeka, da bi se z njo peljal na Slovaško, kjer je Lecian največji del svojega plena zakopal. Oblasti hočejo ugotoviti, koliko je resnice na tem, da je Lecian zakopal oropane predmete.

PREPOVEDAN ITALIJANSKI LIST.

r Belgrad, 17. nov. (Izv.) Notranji minister je prepovedal razširjanje lista »La Vedetta d' Italia« na Reki, radi pisanja, ki je naperjeno proti naši državi.

SUBOTIŠKI OBČINSKI ODBOR.

č Subotica, 17. novembra. (Izv.) Pogajanja, ki so se vršila pred nekaterimi dnevi med zastopniki HPS in radikali za sestavo večine v mestnem zastopstvu, niso dovedla do pozitivnih rezultatov. Zato se še ne ve, kako se bo sestavil občinski odbor.

Kopalci črnega zlata - nepreskrbljeni in nezavarovani

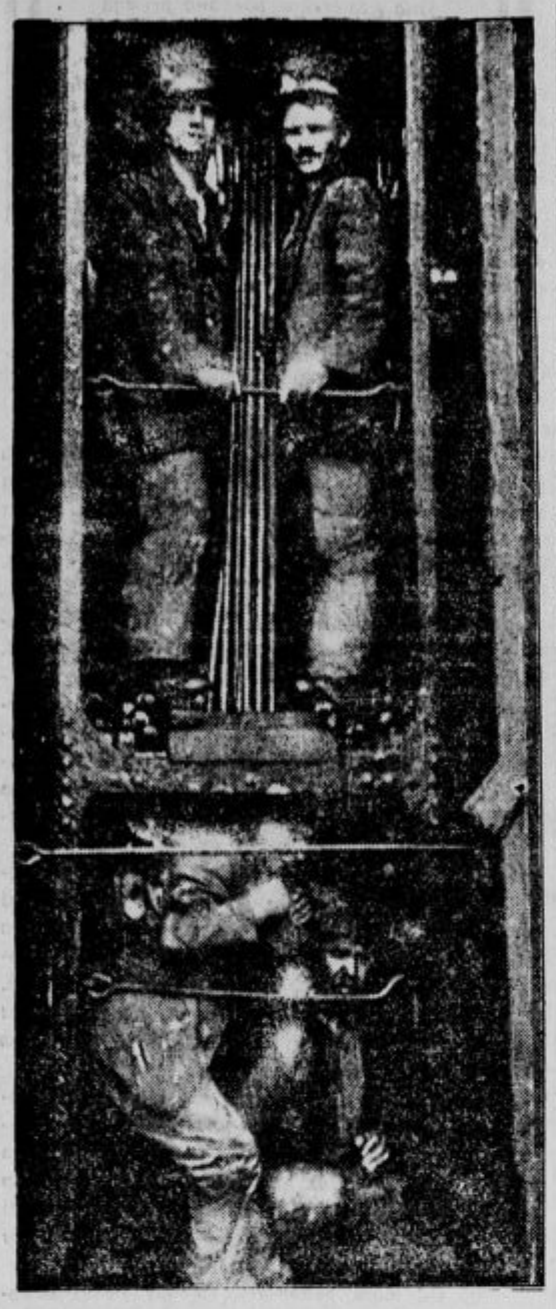

Rudarji se z dvigalom peljejo v rov na delo.

Problem rudarskega zavarovanja.

Med rudarji je nastalo veliko vznemirjenje. Vedno trdovratnejše se vzdržujejo trditve, da je rudarsko zavarovanje resno ogroženo. Povsem umljivo je, da ne morejo vplivati na rudarja take govorice pomirjevalno, predvsem ker je vsakomur znano, da je rudarsko zavarovanje resnično v težki krizi.

Stanje rudarskega zavarovanja pred vojno.

Rudarsko zavarovanje v Sloveniji je že staro. To zavarovanje urejuje za Slovenijo in Dalmacijo že zakon iz leta 1854, noveliziran je bil pa leta 1889.

Rudarsko zavarovanje pred vojno ni bilo sicer zadostno, predvsem starostne rente nisr zadoščale za preživljanje, bilo pa je solidno in rudar je imel garancijo, da bo prejemal v redu dajatve, do katerih je bil opravičen.

Vojna in ž njo zvezana devalvacija pa je upropastila rudarsko kot tudi ostalo zavarovanje. Dočim so druge države — Nemčija, Čehoslovaška in tudi Avstrija — valorizirale devalorizirane prispevke in rente ter zadnje celo povišale od 800 do 900 dinarjev mesečno, se pri nas državna oblast sploh ni lotila tega vprašanja tako kakor bi morala.

Razvoj rudarskega zavarovanja v novi državi.

Pri nas so skušali rešiti ta problem s splošnim zavarovanjem, čemur so se pa uprla podjetništva v Sloveniji, celo delavstvo samo, ta pa vsled tega, ker naš zakon, ki predvideva tako zavarovanje, premalo računa s posebnimi rudarskimi razmerami. Ker se ni izvedel zakon za splošno zavarovanje, se je državna oblast lotila tega problema na dvojni način.

Rešiti je morala vprašanje rentnikov za delo, predno je stopil v veljavo novi pravilnik o bratovskih skladnicah ter vprašanje rudar. zavarovanja sploh z ozirom na nove političine in gospodarske razmere.

Do 31. decembra 1924. je bilo stanje rentnikov v Sloveniji sledeče: moških invalidov: 1308; ženskih invalidov 159; vdov 1241 in sirot 727. Skupaj 3435 oseb.

Te osebe bi morale prejemati po starih predpisih 653.288 zlatih kron (163.322 Din). Pri valorizaciji 1 : 11 bi znašale te dajatve 7.2 milijona dinarjev; pri draginji odgovarjajoči valorizaciji 1 : 15 pa 9.9 milijonov dinarjev.

Prvi problem je bil torej problem valorizacije rent starih rentnikov.

Za te stare rentnike se je ustanovil takoj po prevratu poseben sklad: pokojninski sklad za rudarje. Ta sklad se je zbiral iz posebnih doklad na premog. Iz tega sklada se je izplačalo n. pr. leta 1924 4.4 milijone dinarjev, torej manj kakor bi pripadalo rentnikom pri valorizaciji.

Slovenska rudarska industrija je proti tej dokladi na premog in zahteva njeno odpravo.

Gotovi krogi zahtevajo, da bi se izvedla valorizacija starih rentnikov le iz tekočih prispevkov ali z drugo besedo, prispevki rudarjev naj bi se zvišali, ker ni mogoče drugače kriti dajatev.

Pri valorizaciji v sedanjem iznosu bi se moral zvišati prispevek za 2.80%; pri valorizaciji 1 : 11 bi se moral zvišati prispevek za 4.80% in pri valorizaciji 1 : 15 bi se moral zvišati prispevek za 6.80%.

Ker znaša redni prispevek 5%, bi bil na ta način zvišan prispevek na 7.80, 9.80 odnosno na 11.80% zavarovane mezde. Torej sedanji delavci, ki niso prav nič krivi na devalvaciji starih rent, bi morali prispevati polovico in še celo nad polovico svojih prispevkov za njih valorizacijo. Manjka izraza, da bi se točno označila taka zahteva.

Valorizacija starih rent se mora izvršiti v prvi vrsti v breme države, ker ima največ koristi od devalvacije, v drugi vrsti pa v breme podjetij, nikakor pa ne niti najmanj v breme delavstva, katerega gospodarski položaj je že itak nad vse beden.

Novi pravilnik o bratovskih skladnicah ki je stopil v veljavo 1. januarja 1925, naj bi uravnal socialno zavarovanje rudarskega delavstva, med temi seveda tudi vprašanje polnih rent, do katerih, bi imeli novoupokojenci pravico po tem pravilniku.

Ta pravilnik pa ni le rešil, niti zboljšal, ampak zelo poslabšal rudarsko zavarovanje in ga privedel na rob propada.

O vzrokih tega položaja in rešitvi vprašanja rudarskega zavarovanja pa prihodnjič.

Ni kritja.

Z enim delom 5% prispevka ni mogoče kriti v poštev prihajajočih dajatev.

Po novem pravilniku imajo rudarji, ki bi bili vpokojeni po 1. januarju 1925, pravico do rent po novem pravilniku, dočim se jim vštejejo vsa priznana službena leta pred tem datumom. Za to pa ni kritja. Kajti predvojno kapitalno kritje na ozemlju Slovenije, ki je znašalo 9 milijonov zlatih kron, ne ekzistira več. Po relaciji 1 : 14 bi moralo znašati to kritje 123 milijonov dinarjev. Ta denar je pa izgubljen za delavstvo. Največji del je dobila potom inflacije država. Še bolj pa se bo videla nevzdržnost kapitalnega kritja na podlagi sedanjega 5% prispevka, če primerjamo sedanje in predvojno starostno zavarovanje rudarjev:

Predvojno: 1. Prispevek: rudarja 28.46 K, po novem pravilniku 225 Din, relacija 1 : 8; podjetja 28.46 K, po novem pravilniku 225 Din, relacija 1 : 8.

2. Starostna renta pred vojno 287 K, po novem pravilniku 6600 Din, relacija 1 : 23. (Tukaj se mora razumeti povprečje starostnih, vdovskih in dečjih rent.) Prispevek je za 75% nižji, dočim je sedanja dajatev za 70% višja kakor predvojna valorizirana dajatev. Vse premijske rezerve, kakor že omenjeno, so pa izgubljene.

Podjetniki so gospodarji.

Za vsakega je jasno, kakšen mora biti konec. Tega so se zavedali tudi redakterji uredbe. Vsled tega so se zavarovali pred polomom s tem, da so vnesli v pravilnik določila, na podlagi katerih se smejo jemati rudarjem pridobljene članske pravice po mili volji podjetnikov z odpovedjo službe. Da bi bili podjetniki absolutni gospodarji, ukinja pravilnik dosedanjo večinsko upravo delavstva ter jo izroča v roke podjetnikov.

Proti takemu pravilniku je moralo iti delavstvo v boj pod vodstvom Delavske zbornice. Pod težo argumentov, ki jih je prinesla Delavska zbornica in delavske organizacije, so morali pričeti merodajni činitelji razpravljati o reformi pravilnika o bratovskih skladnicah. Na tozadevno konferenco niso povabili niti Delavskih zbornic, niti zastopnikov delavskih organizacij. Vendar je prišla konferenca do sklepa, da se mora reforma izvršiti in z izdelavo načrta je bil poverjen g. dr. M. Obersnel, tajnik kranjske industrijske družbe na Jesenicah. Ta načrt ne more zadovoljiti delavstva v polni meri, vendar pa je veliko boljši kot dr. Žerjavov pravilnik.

Nedostatki novega načrta.

Največja hiba je v tem, da niso dovolj zasigurane članske pravice rudarjev. V čl. 51. je določena le eventuelna zaščita pridobljenih pravic, ne pa prisilna zaščita. Istotako je še kršena čista pariteta v upravi (čl. 15.). To je pa nevarno. Kajti delodajalci ne morejo imeti takega interesa na zavarovanju kakor rudarji sami. In če imajo v upravi pretežen vpliv delodajalci, utegne imeti ta vpliv slabe posledice za zavarovanje.

Delavstvo se tudi ne more strinjati s čl. 133. Ta člen določa le fakultativno zbiranje izrednih fondov, ne določa pa pobiranje prispevkov za slučaj brezposelnosti, kakor je to določeno že za ostalo delavstvo. Tudi rudar je potreben podpore v slučaju brezposelnosti, predvsem če vpoštevamo, da je bilo l. 1926. na področju bratovskih skladnic reduciranih okrog 3000 delavcev.

Posebno pažnjo je treba tudi polagati na dejstvo, da niso prispevki za bratovske skladnice valorizirani napram predvojnim in da so prispevki podjetij prenizki.

Novi načrt še ne pomeni sanacije rudarskega zavarovanja.

Sanacija rudarskega zavarovanja

pa je nadvse aktualna. Delavska zbornica v Ljubljani se bori za rešitev tega problema že od leta 1925. dalje. Zadnje čase je razposlala na vse poslanske klube in druge merodajne javne delavce spomenico, v kateri opozarja na težko krizo v rudarskem zavarovanju in stavi tudi predloge za sanacijo tega zavarovanja:

1. Prispevki so nezadostni, četudi ne bi bilo rudarsko zavarovanje potrebno sanacije. Prispevek bi bilo za enako solidno zavarovanje kakor smo ga imeli pred vojno, povišati za 8%, za 14 ali 15%. **Dosedanji prispevek znaša le pet odstotkov.**

2. Ker ni rezerve 123 milijonov dinarjev, ki bi jo moralo imeti naše rudarsko zavarovanje, nastajata dva problema:

a) Problem starovpokojencev.

Teh je bilo pred 1. januarjem 1926 — 3498 oseb in sicer vpokojencev 1370, vdov 1316, sirot 842.

Glavni del pokojnin tvorijo draginjske doklade, ki so znašale leta 1924. skupno 4,444,933 Din. Te doklade krijejo sedaj podjetja. S tem je njih prispevek povišan za 2.80 %. To je urejeno z zakonom z dne 19. februarja 1922 št. 217.

Delavstvo zahteva, da ne sme dobiti nihče manj kakor dosedaj. (Sedaj znašajo doklade, pri čemer se vpošteva tudi potrebnost, ne samo članska leta, okrog 200 Din mesečno) in da dobi vsak valoriziran tisti znesek, do katerega bi imel po predvojnih zakonih pravico.

b) Problem nabiranja kritja za upokojence po januarju 1925.

Tisti, ki so se ali se bodo upokojili po 1. januarju 1925, imajo priznana leta službe, za kritje njih rent pa ni denarja. To kritje treba dobiti z izvanrednimi prispevki države in podjetij maksimalno z 1.5% zavarovane mezde, ne pa iz rednih prispevkov, kakor predvideva čl. 147. novega načrta. Efekt te sanacije bi bil za Slovenijo od 1.5 do 1.8 milijonov dinarjev letno, kar ni veliko, če vpoštevamo ogromno valutno izgubo, ki so jo utrpele provizijske bratovske skladnice.

Ne krijemo niti tekočih izdatkov.

Da je sanacija nujno potrebna, dokazuje tudi dejstvo, da je imel pokojninski sklad glavne bratovske skladnice za Slovenijo **v mesecu avgustu 1927 173.000 Din, v mesecu septembru pa 179.000 Din primanjkljaja. Iz tega je razvidno, da bratovske skladnice po sedaj veljavnem pravilniku ne morejo kriti niti tekočih izdatkov, kaj šele, da bi zbirala kapitalno kritje, ki je nujno potrebno za vsako solidno penzijsko zavarovanje.**

Naša javnost se naj zaveda, da je problem rudarskega zavarovanja problem, ki globoko reže v gospodarske prilike velikega dela našega delavstva. Če govorimo, da je rudarsko zavarovanje resno ogroženo, se moramo zavedati, da gre za obstoj stare, že nad 40 let obstoječe socialne institucije in za rešitev 100 milijonskih vrednot, ki jih je delavstvo s težkimi gmotnimi žrtvami zbralo, pa vsled vojne izgubilo. Če hočemo rešiti rudarsko zavarovanje, morajo delati merodajni činitelji na to, da se uveljavijo predlogi Delavske zbornice in da odobri finančni odbor narodne skupščine čimprej uredbo o reorganizaciji rudarskega zavarovanja.

Stroj vsipa premog na voziček.

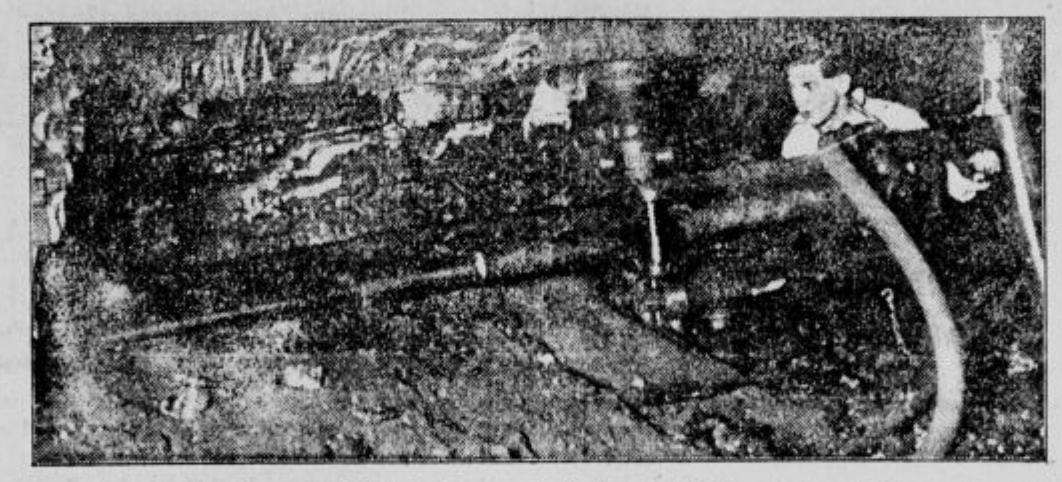

Delavec kopije z vrtalnim strojem na stisnjeni zrak luknjo, v katero vloži mino.

Rudar nakłada premog na vozišek.

Pravda kronskih upokojencev.

Iz vrst kronskih upokojencev z nad 40 letno dopolnjeno službeno dobo nam pišejo: Ako mi stari, kronski upokojenci zahtevamo prevedbo v dinarsko pokojnino, imamo za to več nego pravico. Pomisliti treba, da smo si mi vse trše zaslužili svojo pokojnino nego se to godi sedaj. Do stalnosti je prišel preje uradnik ali vsak drug nameščenec šele po 6—10 letih in sicer je moral začeti potem od kraja ter je bil nastavljen v najnižjem razredu. Dotlej je dobival le pičli adjutum ali enako pičlo dnevnino. Napredovanje je bilo silno počasno, urnik daljši, ob nedeljah in praznikih se je delalo redno do 12 opoldne. Nadure se niso plačevale, dopustov ni bilo. Vrhu tega smo stari upokojenci vsa dolga službena leta plačevali prispevke v pokojninski fond. Spričo vsega tega je očito, da se nam godi dvakratna krivica, ko se dela razlika med nami in po novi pragmatiki upokojenimi državnimi uradniki in drugimi nameščenci. Trdno pričakujemo, da država to krivico končno popravi.

Trafikanti tudi protestirajo.

Dne 6. t. m. se je vršilo v Belgradu protestno zborovanje Zveze prodajalcev tobaka proti znižanju provizije. Zborovanje je otvoril g. dr. Bogdanović, nakar so razni govorniki obdelali zahteve in pritožbe trafikantov. Ob koncu so sprejeli resolucijo, ki zahteva: Znižanje provizijskih odstotkov ne sme obveljati, marveč naj se provizija zviša na 8 odst.; občinske davščine na prodajo tobaka, kjer so v veljavi, naj se ukinejo; razmere trafikantov naj se urede zakonitim potom; ob izdajanju novih dovoljenj za trafike naj se v vsakem posameznem slučaju zahteva mnenje Zveze odnosno pristojnih podzvez in izvrši naj se revizija vseh dosedaj izdanih dovoljenj v celi državi. Ako bi se te zahteve trafikantov zavrnile, se prodaja tobaka za tri dni ustavi, če bi pa tudi to ne pomagalo, pa še nadalje. Prihodnje zborovanje se skliče meseca februarja prih. leta. Dalje se zahteva, da se izdaja boljši tobak tudi za domačo prodajo in ne samo za izvoz; zaradi štednje naj se ukine vsako brezplačno izdajanje tobaka raznim državnim funkcijonarjem.

— Ker si že velik, se boš začel učiti tudi godbe. Ali se boš učil violine ali klavirja.

— Rajši imam violino, ker ima samo štiri strune, klavir pa toliko tipk.

Dnevne novice

Velika vohunska afera v Vojvodini.

BIVŠI HONVEDSKI ČASTNIK POD OBTOŽBO VELEIZDAJSTVA. — OSEM OSEB ARETIRANIH.

Dne 15. novembra so pripeljali iz Subotice v Belgrad večje število vohunov, čijih delovanje je bilo daleč na okoli razpredeljeno v korist neke tuje države.

V prvi polovici oktobra je dobil policijski stotnik v Subotici anonimno pismo, v katerem ga je nekdo opozoril na delovanje cele tolpe vohunov. Stotnik je po detektivih uvedel poizvedovanje, ki pa je bilo zelo težavno, ker so bile v dotičnem pismu navedene osebe, ki so bile v mestu dobro znane in bi na njih neoporečnost vsakdo lahko prisegel. Po večtedenski preiskavi je policijski stotnik postal pozoren na trgovca Hegedüsa v Subotici. Hegedüs je bil svoj čas honvedski častnik in je po vojni otvoril v Subotici trgovino, ki mu pa ni šla posebno dobro. Kljub temu je Hegedüs vsak dan obiskoval razne zabavne lokale in se je gibal posebno v častniški družbi, kjer je izdajal velike vsote. Pogosto je potoval na Madjarsko pod pretvezo nakupovanja blaga. Policija je pa ugotovila, da je Hegedüs v zadnjih petih letih vse blago naročil pri jugoslovanskih tvrdkah.

Neko noč, ko se je Hegedüs zabaval v družbi svojih prijateljev, je policija nenadoma preiskala njegovo stanovanje. Pri preiskavi so našli dokaze, da je bil Hegedüs v zvezi z madjarskim generalnim štabom, kateremu je poročal o razvrstitvi, prehrani in oboroževanju jugoslovanskih čet. Kakor hitro je imela policija te dokaze v rokah, je takoj odredila aretacijo Hegedüsa. Dobili so ga še tisto noč v kavarni »Salome« v večji družbi. Ko so mu napovedali aretacijo, se je Hegedüs ogorčeno dvignil in živahno protestiral. Končno so ga morali s silo odvesti na policijo. Tam je spočetka tajil, ko so mu pa pokazali najdene dokumente, je priznal in povedal tudi imena svojih pomočnikov.

V zvezi s to afero je bilo zadnje dni aretiranih še osem oseb. Ko je bila preiskava v Subotici končana, so aretirance odpeljali v Belgrad, kjer se bo vršil proces. Zatrjuje se, da bo to največji vohunski proces, kar jih je Jugoslavija v devetih letih svojega obstoja imela.

KOLEDAR.

Petek, 18. novembra: Odon, Evgenij, Hilda, Roman.

* * *

★ **Konkurzni razpis.** Potom okrožnice je razpisana župnija Nova Oselica v loški dekaniji. Rok za vlaganje prošenj se zaključi 10. decembra 1927.

★ **Duhovniške vesti.** Za provizorja v Širju je imenovan g. Franc Agreš, bivši župnik v Žminu v Istri, katerega so fašisti pregnali. Za provizorja na Razborju ob Savi je imenovan g. Jožef Koželj, duhovnik ljubljanske šolskje.

★ **Prevzem bolnice.** Mariborski oblastni odbor je prevzel v četrtek predpoldne bolnico v Ptuju. S ptujsko bolnico so prevzete od mariborskega oblastnega odbora vse bolnice v mariborski oblasti.

★ **Umrl je** dne 15. novembra v Omati pri Semiču posestnik Anton Kambič. Pokojni je bil vzoren katoliški mož in pristna belokranjska korenina. V zadnjem letu svojega življenja je mož, ki je zelo visoko čislal duhovnike, dočakal srečo, da je videl pri oltarju tudi svojega sina Lojzeta.

★ **Poroka.** V pondeljek se je poročil v Laškem poduradnik TPD gosp. Ivan Korošec z gdč. Zinko Kubica iz Sežane. V sredo se je pa poročil posestnik Josip Trbovc pd. Ladenšek iz Sv. Krištofa zgdč. Jožico Dernik iz Slivnega.

★ **Anketa učiteljev kmetijsko-nadaljevalnih šol** se vrši 19. novembra 1927 v Ljubljani na državnem moškem učiteljišču, pevska soba, pritličje levo. Po odloku velikega župana ljubljanske oblasti — prosvetni oddelek P. br. 9599 z dne 8. novembra 1927 so udeleženci sestanka na prošnjo poverjeništva UJU ta dan pouka prosti.

★ **Znameniti zgodovinski dnevi.** 18. novembra: 1889. se je otvorilo belgrajsko gledališče. — 1908. je umrl hrvatski politik dr. David Starčević. — 1808. se je rodil dr. Janez Bleiweis.

KOLEDAR

Jugoslov. kmetske zveze

za leto 1928. je izšel!

Pišite ponj na naslov: »Jugosl. Kmetska zveza«, Jugoslovanska tiskarna, Ljubljana.

Koledar ima žepno obliko. Vezava močna. Cena 10. —Din.

★ **Učiteljske usposobljenostne izpite** pod predsedstvom dr. M. Potočnika so v času od 3. do 14. novembra napravili: Alt Danica, Apih Milan, Arzeršek Adolf, Beloglavec Vilibald, Berce Rafael, Bertoncelj Vladimir, Borstner Josipina, Brumen Ana, Čermelj Hinko, Dolenc Ljuboslava, Ermenc Anton, Geč Ivan, Germek Stanislava, Hima Aleksander, Hinterlechner Vida, Hribernik Karolina, Iglar Franjo (z odliko), Iglar Rajko, Jazbinšek Ljudmila (z odliko), Jerončič Stanko, Jutraž Dora, Kikl Janko, Kincl Jožef, Kincl Julijana, Kirbisch Avgusta, Klun Hilda, S. Knez Gema Albina (z odliko), Kočevar Ana, Koderman Iva, Kodrič Rudolf, Kos Joško, Kos Maks, Kosi Oresta, Kosi Pavla, Kosi Zofija (z odliko), Kotnik Emilija, Ledinek Miloš, Lokay Elza, Matek Ana, Mulej Alma (z odliko), Nagode Katarina, Papst Kristina, Parfant Barbara, Petrun Josip, Polanc Adolf, Potočnik Pavla, Povh-Leben Hedvika, Pulko Bogdana, Sekirnik Maks, Sernec-Vogrinec Angela, Sonnenwald Jožica, Soršak Marija, Šajna Ivan, Šajna Marija, Šnuderl Ljudevit, Terčak Stanko, Tominc Olga, Tratnik Jožn, Vauda Angela, Voglar Vladimir, Voje-Kočevar Ljudmila, Vodenik Vera, Vodušek Ana, Vrečko Ivana, Žerjav Albert, Župan Danica (z odliko).

★ **Opozorilo javnosti.** Odbor za postavitev spomenika Kralju Petru I. v Ljubljani je razposlal že do 13.000 prošenj glede prostovoljnih prispevkov za spomenik. Poleg tega je izdal 5000 nabiralnih blokov in postavil tako svojo akcijo na najširšo podlago. Njegovo delo doslej žal še ni imelo zaželjenega uspeha, ker se je na prošnje odzval le neznaten del naprošenih korporacij in zasebnikov, vendar pa je upati, da se odboru v doglednem času posreči nabrati toliko denarja, da se bo Slovenija s spomenikom v Ljubljani oddolžila velikemu borcu za naše osvobojenje in zedinjenje. Ne glede na ogromno propagandno in pripravljalno delo, ki ga je opravil odbor z lastnimi močmi in požrtvovalnostjo posameznih članov, pa ga naša javnost žal ne podpira v toliki meri, kakor bi bilo pričakovati z ozirom na vzvišen namen te akcije. Dogaja se celo, da se mečejo odboru v njegovem napornem delu polena pod noge in podirajo to, kar on s težkimi mukami gradi. Z ozirom na razne vzporedne akcije za postavitev spomenika kralja Petra po raznih drugih krajih v naši državi, naprošamo vse darovalce, da pošiljajo prispevke neposredno odboru spomenika kralju Petru I. v Ljubljani, Kongresni trg 1-II, štev. tek. računa 14673. Pri predložitvi nabiralnih pol in blokov naj se pa vsak darovalec prepriča, je-li prispevek res namenjen spomeniku v Ljubljani. Neobhodno potrebno je preprečiti vsako akcijo, ki ovira delo odbora za postavitev spomenika kralju Petru I. v Ljubljani, kajti nihče ne more od nas Slovencev zahtevati, da bi prispevali za spomenik v drugih krajih, dokler nismo sami v svoji prestolici postavili velikemu kralju dostojnega spomenika!

★ **Nesreča z elektriko v Laškem.** V torek zjutraj je prišel v Laškem pri snaženju žice falske elektrarne preblizu Ivan Romih in je od toka zadet na mestu obležal. Vsled hudega sneženja so bile žice preobtežene in tudi na več krajih pretrgane. Rajni Romih je bil star šele 20 let in kot pekovski pomočnik prav priljubljen.

★ **Za 60 redarskih mest se je prijavilo 600** kandidatov. Pred nekaj leti, ko je bilo še dovolj denarja, nikakor ni bilo mogoče spopolniti moštva zagrebške policije, ker je le malokdo reflektiral na to službo. Razmere so se pa spremenile in tako se je te dni na razpis 60 redarskih mest prijavilo kar 600 kandidatov. Izbere je bilo tedaj dovolj. Sprejeli so samo popolnoma zdrave ljudi, krepke in najmanj 170 cm visoke. Kandidati iz Bosne, Like in Dalmacije so bili visoki, a videlo se je, da so slabo hranjeni in vsled tega nagnjeni k različnim boleznim, predvsem jetiki. In ravno iz teh krajev je bilo največ prosilcev. Najbolj zdravi in krepki so bili Slovenci.

★ **Krvava bitka med dvema vasema.** Iz Mostarja poročajo: Že dalj časa so živeli kmetje iz vasi Gorjanci in Grabova Draga v prepiru in sovraštvu. Vzrok so bile ženske. Zadnji čas se je razmerje še poostrilo in nekega dne je prišlo do pretepa, iz katerega se je razvila cela bitka. Kmet Nikola Rajič je obležal mrtev, dva kmeta so pa težko ranjena prepeljali v mostarsko bolnico. Orožniki so takoj uvedli preiskavo in do sedaj zaprli 17 oseb, ki so se udeležile bitke.

★ **Železniška nesreča.** Pri postaji Drežnica na progi Mostar—Konjice je skočilo s tira več vagonov tovornega vlaka. Človeških žrtev ni bilo, materijalna škoda je pa precejšnja.

★ *Orožnik obsojen na smrt.* Pred vojaškim sodiščem v Skoplju je bil te dni obsojen na smrt orožniški narednik Blagoje Stankovič. Bil je zaročen z Boženo Nikolič iz Prokuplja. Naenkrat je pa zvedel, da ga zaročenka vara. To si je tako vzel k srcu, da je vdrl v stanovanje svoje zaročenke in ustrelil njo in pa enega njenih ljubimcev, ki ga je našel v njenem stanovanju. Nato je šel v stanovanje drugega Boženinega ljubimca ter ustrelil njega in njegovo hčerko. Po groznem dejanju se je sam prijavil oblasti. Ko so razglasili smrtno obsodbe, je bil Stankovič popolnoma miren.

★ **Dunajska vremenska napoved za 18. novembra:** Temperatura se bo zvišala. Na vzhodu Alp bo bržkone jasno.

KUPUJTE SREČKE II. STADIONSKE LOTERIJE

Glavni dobitek vila »Stadion«. Din 160.000.—

★ **Kravate, ovratnike, nogavice, rokavice,** barhent, flanele in razna darila za Miklavža dobite po solidnih cenah pri Francu Pavlinu, Ljubljana, Gradišče 3.

OBLAČILA TVRDKE J. MAČEK
Ljubljana Aleksandrova 12
se najboljša in najcenejša.

★ **Obleke kemično čisti, barva in plisira** tovarna Jos. Reich. Ljubljana.

34. Kadar treba bo reklame,
naj se resno vsak zavzame:
kdor bo zlagal še kuplete,
ta dobil bo

PEKATETE

(Dalje prih.)

Proti rudečim rokam

pomaga NIVEA-CREMA. Namažite si kožo po umivanju temeljito s to cremo, posebno predno ležete k počitku. Ako hočete doseči bele, negovane roke, ni nič boljšega kot

Nivea-crema

Ljubljana

NOČNA SLUŽBA LEKARN.

Drevi imata nočno službo: Bohinec na Rimski cesti in Levstek na Resljevi cesti.

* * *

⊙ **VII. Prosvetni večer, ki bo danes ob osmih** v beli dvorani Uniona, bo posvečen preganjanju katoličanov v Mehiki. Vršil se bo v sledečem redu: 1. Smetana: Iz domovine, vijolinski solo s spremljevanjem klavirja. 2. M. O.: V katakombah, recitira gdč. Anica Zalarjeva. 3. Huby: Molitev; vijolinski solo s spremljevanjem glasovirja. Obe glasbeni točki proizvajata g. akademik Sonc in gdč. Albina Leskovčeva. 4. P. dr. Hugo Bren: Preganjanje katoličanov v Mehiki, predavanje s skioptičnimi slikami. Ker vlada za predavanje, ki je prav sedaj aktualno, veliko zanimanje, prosimo, da si p. t. posetniki pravočasno oskrbe vstopnice v predprodaji Prosvetne zveze, Miklošičeva cesta 5.

⊙ **60 letnico svojega rojstva je praznoval včeraj znani fotografski mojster v Ljubljani gospod** Davorin Rovšek, dolgoletni neumorni delavec in odbornik v fotografski zadrugi. Številnim čestitkam se pridružujejo tudi vsi stanovski tovariši.

⊙ *Umrl* je v Rožni dolini posestnik g. Franc Švigelj, star 55 let. Pokopali ga bodo danes na viškem pokopališču.

⊙ **Vreme v Ljubljani.** Že od nedelje sem vlada v Ljubljani izredno hud, za november nenavaden mraz. Tla so večinoma zmrznjena, s čimer ima veselje zlasti mladina, ki se drsa na vseh oglih in krajih. Javna drsališča še niso otvorjena. Starejši ljudje napovedujejo, da mora priti v kratkem do popolnega preobrata v vremenu.

⊙ **Od moža pobegnila.** Čevljar Pavel Brabsodič, stanujoč na Osojah št. 3 je sporočil policiji, da mu je pred tednom dni pobegnila njegova žena Marija. Pobegla je stara 44 let, visoke in suhe postave ter oblečena v rjavo obleko. Mož se boji, da si ne bi žena napravila kaj hudega, ker je bila zadnje čase zelo zamišljena in potrta.

⊙ **Tatvine.** Vsako prvo in tretjo sredo v mesecu se vrši na sejmišču blizu klavnice živinski sejm. V sredo je prignalo na sejm več posestnikov svojo živino na prodaj, bili so pa večinoma razočarani, ker je bilo le malo kupcev. Med drugih so je sejma udeležil tudi posestniški sin Franc Zajc iz Velike Račne. Po končanem sejmu je Zajc odšel z vozom pred trgovino Ozvalda Pengova na Karlovški cesti. V trgovini je uredil neke opravke ter se nato vrnil k vozu. Tu je presenečen opazil, da je z voza izginil njegov nahrbtnik in z njim hranilna knjižica, izstavljena pri Ljudski posojilnici na vsoto 5750 Din. Dolenjska stražnica je o tatvini avizirala Ljudsko posojilnico, vendar pa tu še

Zlatorog

v nedeljo ob 8 zvečer zadnjič na Ljudskem odru v Ljubljani.

Slavko Savinšek:

Narodno obiskovanje.

Železniški uradnik Pavel Volk je odpravil zadnji vlak in gre tesno zavit v službeni plašč, po samotni ulici v mesto domov. Novemberski veter ostro žvižga skozi ulico in še tesneje se zavija Pavel Volk v suknjo.

Zebe ga pošteno in prav prilegla bi se mu čašica vročega čaja. Toda v njegovi sobi je pusto, niti zakurjena ni. Kavarna pa je zdaj opolnoči že zaprta.

Pa se domisli Pavel svoje mlado poročene sestre. Tudi ta noccj sameva doma, ker je njen mož pred dnevi odpotoval za nekaj časa po opravkih. Sestra gre vedno pozno spat. Gotovo ima še luč.

Pavel Volk pohiti do njenega stanovanja. Eno okno je razsvetljeno. Glej, ravnokar je ugasnila luč. Sestra je ravno legla k počitku. Še jo skliče.

Vežna vrata so zaklenjena. Pavel Volk vrže peščice peska v okno in čaka. Milica se ne odzove. Zopet vrže. In zopet ni nič. Seveda, spalnica ima okna na vrt.

Pavel stopi v stransko ulico do vrtne ograje. Poskusi s klicanjem. Pa se mu zopet sestra ne odzove. Zaspala še ni, čudno, da se ne oglasi. Pa se ji vendar ni kaj pripetilo?

Pavel Volk misli, kako bi prišel do sestre? Ne samo radi toplega čaja, tudi skrb za sestro ga je.

Spomni se, da se raz dvorišče da priti morda kje v prvo nadstropje. Vrata so sicer tudi zaklenjena, ali morda je kako okno odprto. Samo pes! Gospodar ima za varuha hudega psa. Pa vseeno, poskusiti je treba.

Hiša je zidana s pročeljem na glavno ulico, zadaj teče dvoje kril poslopja v vrt, med krili je dvorišče. Pavel Volk se povzpne čez vrtno ograjo in postoji. Vse je mirno. Tiho stopi po razmočeni zemlji na dvorišče. V levem krilu hodnika, kjer stanuje njegova sestra, je okno odprto. Tudi v nasprotnem krilu eno.

Zdaj treba hitro do okna, predno zapazi nočnega gosta pes. Pavel Volk opazuje, kako bi. Vidi: nedaleč od okna teče žleb v dvorišče, in tu stoji kad, ki se vanj nateka voda iz žleba.

Pavel gleda in meri višino od tal do okna.

»Bog! si misli; pa stopi na rob polne kadi in pograbi za žleb. Mrzel je in spolzek. Pavel išče zato trdne opore za nogo. Dobi jo.

Že je više. Še malo, pa še malo. Kmalu bo dosegel okno. Samo še dobrega pol metra. Pavel se požene, stezuje roko in res doseže okno. Vzpne se vanje in stopi raz njega na hodnik.

Na hodniku je temno. Ali Pavel ve, kje so vrata v sestrino stanovanje. Dotiplje se v temi do njih in potrka. Nič odgovora. — Pavel potrka glasneje. — Zopet nič.

»I, vraga, res spi v drugi sobi, ali vendar bi morala slišati trkanje!« se jezi Pavel. Spet trka, a odziva ni.

Se je morda zmotil? Saj je vendar videl luč za hip, videl tudi, da je ugasnila!

Glasneje ne upa trkati, ker stanuje še druga stranka na istem hodniku. Zato potrka narahleje, nastavi usta na ključavnico in zakliče vanjo polglasno:

»Milka!« — In spet čez čas:

»Milka, odpri, jaz sem!«

Nihče se ne oglasi v sobi. Morda se je pa le zmotil in ni Milke doma? Mogla ga je luč v katerem drugem oknu premotiti, ker sicer bi sestra morala slišati zdaj, če že preje ni slišala peska. Morda je šla h kaki prijateljici, pa bo tam čez noč, ker se je predolgo zamudila.

Čaj je šel po vodi, misli Pavel. Treba zdaj gledati, da pride zopet nazaj na prosto. In to čim tiše, da ne zbudi stranke, predvsem pa psa, psa!

Pavel zajaše v okno in skuša doseči žleb. Ej, je težko, ko nima brž kam deti noge in ni nikjer primerne opore. Pa vendar gre. Počasi se spušča Pavel po žlebu, iščoč pri vsakem prijemu, kam bi oprl nogo. Ker Bog varuj, da bi zdrknil po žlebu. Niti ustaviti se ne bi mogel. Spodaj pa stoji kad, polna vode!

No, srečno gre. Pavel že skoro doseže z nogo rob kadi. Tedaj pa preseka nočno tišino pasji lajež in velik pes se zažene proti Pavlu ter se vzpne z zgornjim životom na rob kadi.

Zdaj Pavle ne utegne premišljati, kje bi dobil opore. Strah ga nauči v hipu plezati. Ko mačka šine po žlebu navzgor, da uide nevarni pasji bližini. Pes divje laja dalje. Pavel poseže še više, da z eno roko doseže okno in tako obešen visi nekaj časa, v upanju, da bo pes odnehal.

Toda zverina neče.

Pavel prične raz žleb pogajanja s psom:

»Cezar, Cezar, na, na, priden, priden!«

Pes se ne zmeni dosti za lepe besede. Pavel mirno nadaljuje pogajanja in prijazno, a pes ne da k sebi.

»Zverina, marš!« spremeni Pavel način pogajanj. Roka, ki se ž njo drži za oknico, ga že boli.

Res pes odneha in mogočno odkorača. Pavel počaka malo, nato se zopet počasi spušča po žlebu doli. Ali ni še dober meter nad kadjo, ko plane pes vnovič, zalaja še huje in skuša skočiti na kad.

Pavel je ko veverica hitro spet nazaj ob oknu. Prične iz višine nova pogajanja, zopet mirno in dobrohotno. Ali pes neče slišati ničesar, še huje se zaganja.

V pasji lajež se na nasprotnem hodniku odpre okno in v mogočnem basu zagrmi hišni gospodar:

»Kdo za vraga pa je? Če ne bo miru, bom streljal!«

Pavlu zastane sapa. Krčevito se drži za okno, ne upa si niti dihati. Tudi pes odneha, ko spozna gospodarjev glas.

Okno na nasprotnem hodniku se zapre. Pavel je utrujen, mora se odpočiti. Z največjo muko se skobacа nazaj v okno in na hodnik. Klicati sestro še enkrat si ne upa, ker se boji, da se ne bi predramila druga stranka. Stisne se k oknu, posluša napeto v temo in oprezuje na dvorišče po psu.

Vse je mirno, tudi psa ni videti. Še malo počaka Pavel, potem pa znova poskusi svojo srečo. Iz hiše mora, tu ne more čakati. Ob štirih mora zopet biti v službi. Srčno zato prične znova plezalno telovadbo po žlebu. Čeprav je dobil v tem poslu že precej vaje, vendar ga bolita roki in nogi mu nekam sumljivo trepetata. Vendar gre, čeprav silno previdno in počasi. Že je Pavel blizu kadi, že seza z nogo po njenem robu, že s prsti noge stopi nanj, ko plane ko strela iz jasnega h kadi pes, da ima Pavel komaj časa odgnati se po žlebu nazaj in uiti pasjim zobem. Ker mu je plen ušel, tudi pes za tri pse.

Pavel, viseč med nebom in kadjo, prične psa pogovarjati. Ali zverina se ne meni ne za lepo, in uiti pasjim zobem. Ker mu je plen ušel, tuli in laja ko trombe okrog Jerihe.

Na nasprotnem hodniku se s hruščem odpre okno in divje zareži gospodar:

»Hudiča, ali bo mir, ali ne!«

Pavlu se zdi, da mu je kri zledenela po žilah. Visi na žlebu, tiho pogovarja psa, ki ne odneha. Pavel plašno pogleda v odprto okno na nasprotnem hodniku. Ker ne vidi nikogar, hoče zopet navzgor, pa pri tem zadene s čevljem ob žleb, da kovinsko zapoje v noč.

Pes divje zalaja, Pavel se požene kvišku. Že je skoro z roko na oknu. Takrat pa: bum!! poči strel iz nasprotnega hodnika in dež svinčenih zrnc zaropota v žleb in zid pod Pavlom.

Pavlu od strahu odpovesta obe nogi hkrati.

plče ni realiziral knjižice. — Trgovcu z vinom Miju Tomiču je nekdo ukradel 80 Din vredno kartidno svetilko.

⊙ Nogavice vseh vrst v veliki izbiri in najceneje pri Dobetc-u. Pred škofijo 15.

⊙ Otroški plašči, obleke. — Kristofič-Bučar.

Maribor

□ **Delavci, tovariši! V soboto, dne 19. novembra se vrši javen delavski shod, ki ga priredi Jugoslovanska strokovna zveza v Mariboru točno ob sedmih zvečer v dvorani Zadružne gospodarske banke v Mariboru. Govorita tov. Terseglav in Žužek iz Ljubljane. Tovariši, prijatelji, pokažite s veliko udeležbo na shodu priznanje načelom organizacije, ki ji socializem ni beseda, temveč borba in dejanje za pravično in pošteno ureditev življenjskih razmer.**

□ **Visoko odlikovanje poveljnika domačega 45. pešpolka.** Kraljevim adjutantom je bil imenovan poveljnik domačega 45. pešpolka g. polkovnik Dragomir P. Sarič. G. Sarič je bil pred prihodom v Maribor profesor na belgrajski vojaški akademiji in je v vojaških krogih visoko čislan in upoštevan. Kot poveljnik mariborskega polka si je osvojil s svojo prijaznostjo in postrežljivostjo srca vseh, ki so imeli čast z njim stopiti v stik. Priljubljeni g. polkovnik bo zapustil Maribor in se preselil v svojem novem — visokem položaju v Belgrad. Dne 23. t. m. se vrši slava našega polka in bo to slavlje najbrž poslovilni dan za g. Sariča.

□ **Tlakovanje Grajskega trga.** Mestna občina je začela tlakovati z novimi granitnimi kockami Grajski trg, ki je eden najbolj prometnih.

□ **Težka nesreča.** Pri nakladanju volov na glavnem kolodvoru je en vol zdivjal ter napadel z rogovi mesarskega pomočnika Ivana Celnerja. Vol ga je tako obdelal z rogovi, da so ga morali prepeljati v bolnico.

□ **Tat v stolnici.** V sredo zvečer je zasačil cerkvenik v stolnici mladega tanta pri odpiranju nabiralnika. Fant je pred cerkvenikom pobegnil, policija ga je pa še isti večer izsledila. Je to neki kovaški pomočnik Kralj iz Melja, ki je bil že 9. novembra zasačen v stolnici pri sličnem tatvini. Takrat je na policiji jokaje zatrjeval, da ne bo nikoli več kradel, slaba navada pa je bila očividno močnejša od njegovega dobrega sklepa.

□ **S 1000 dinarji pobegnil.** Pri neki trgovki v Mariboru je bil zaposlen kot delavec Ferdinand Pleteršek, ki ima na vesti že več nepoštenih dejanj. V sredo ga je poslala trgovka s 1000 dinarskim bankovcem v sosednjo trgovino, da ga zamenja. Pleteršnika pa z denarjem ni bilo več nazaj.

□ **Policijske vesti.** Aretirani so bili v četrtek: delavec Franc B. iz Kozakov, ki je ukradel v Smetanovi ulici volnen suknjič. — Filip L., ki je pred kratkim prišel iz prisilne delavnice. Pri njem je bila najdena večja svota denarja in preparirane igralne karte. Pred nekaj dnevi so ga videli v družbi več kmetov, katere je očividno s sleparsko igro oskubil. — Radi prepovedanega povratka in vlačugarstva je bila že šestič aretirana Frančiška K. iz Črešnjevca pri Sv. Bistrici. Razven tega je bilo sedem odgonov.

Žrebanje loterije društva »Trgov. akademija« v Ljubljani

se je na željo številnih naročnikov sreč, ki so zamudili termin 27 oktobra

preložilo nepreklicno na 5. december 1927.

Prodaja sreč v trafikah, trgovinah in zadnji rok za plačilo do 1. decembra! — Pri društvu naročene srečke se pošiljajo naročnikom samo proti plačilu. — SREČKA STANE 10 Din. — Dobitkov je 885 od 50.— do 100.000 Din.

Celje

⚒ **Besede, besede, besede.** Tako bi mogel vzklikniti vsak volivec iz celjske okoliške občine, ko sili s tiskano in govorjeno besedo vanj cela kopa strank in kandidatov, o katerih ljubezni do kmeta in delavca ni slišal doslej ničesar in je gotovo, da tudi po volitvah ne bo Demokrati so izdali svoj »znameniti« proglas, nasičen fraz o komunalnih potrebah okoliške občine; kapitalistični socijalisti so si privoščili celo poseben volivni časopis, poln krilatih samohvalnic in vsiljivega porujanja; socijalisti Bernotovega kopita skušajo doseči uspeh s kričečo rdečo barvo svojega gostobesednega in obljub prepolnega volivnega lepaka; radikali in Nemci si v zavesti, da v okoliški občini nimajo tal, pomagajo z obljubami in tudi pretnjami. V vseh teh strankah je doma mrzlično razburjenje, ker ne morejo razumeti, da znajo volivci pravilno soditi o domišljavosti samohvale in pravilno tudi o penastih obljubah. Med tem pa ogromna večina volivcev stoji trdno za listami Slovenske ljudske stranke in komaj čaka nedelje, da obračuna z gostobesednostjo nepoklicanih ter vnovič poudari svojo neomajno zvestobo stranki, ki dela in čije delo uživa sloves i v državi i v oblasti.

⚒ **Ahilova peta.** Böhmovi socijalisti so izdali za celjske okoliške volitve poseben časopis »Socijalistični občinski gospodar«, ki ga pošiljajo vsem okoliškim volivcem. Kdor izdaja časopis in ga celo zastonj deli, mora imeti denar. Delavci, odkod denar? Ali je iz vaših žepov ali pa iz dobrega razmerja s kapitalisti. Eno kot drugo je nesocijalistično Morda pa daje odgovor zadnja stran socijalističnega volivnega glasila. Tam delajo velike črke reklamo za neka socijalistična podjetja. Odkod tem podjetjem denar, če ne od vas, delavcev? Sicer so pa tista podjetja najvažnejši del socijalističnega občinskega programa. To je treba vedeti: Čim več glasov v nedeljo socijalistom, s tem večjo močjo bodo izstiskali iz delavca denar. Ne gre za socijalistično občino ne za progresivni davek: za to gre, da si ob vaših delavskih glasovih ustvarijo korita ljudje, ki delo mrze in ga poznajo le v reklamne svrhe.

⚒ **Sprememba posesti.** Hišni kompleks in stavbišče na oglu Kralja Petra ceste in Vodnikove ulice je prodala celjska Mestna hranilnica Ljudski posojilnici v Celju, ki bo ogel zagradila z reprezentativno stavbo.

Kranj

Naše mesto in šole. V našem mestu je glede šole dovolj ugodnosti za moško mladino, za žensko mladino pa ni nič pravega. Dekliška šola se poteguje za obstoj osemrazrednice, ki pa v sedanjih razmerah ne bo uspevala. Položaj pojasnjuje dejstvo, da v vseh štirih višjih razredih ni niti štirideset učenk in da med štirimi učenkami osmega razreda ni niti ene mestne deklice. Po ena je iz šmartinskega, nakelskega in primskovskega šolskega okoliša, ena pa Čehinja iz tovarne Jugočeška — Deklice zgodaj izstopajo, ker se z izpričevalom iz osmega razreda nimajo skoraj nikamor obrniti Gimnazija vabi deklice tja; meščanom pa gimnazija za deklice večinoma ne prija, kar je umljivo, in se zato ozirajo po meščanskih šolah v Ljubljani, Loki in Tržiču. Seveda tisti, ki morejo Radi bi meščansko šolo v Kranju, kar pa spet ne bi bilo najbrž všeč gimnaziji Čuje se, da se bo v mestu zidala nova šola Premisli naj se, ali naj bo novo poslopje samo za osnovno, ali tudi za dekliško meščansko šolo. Nekaj bo treba storiti v izboljšanje razmer.

Slovenska Krajina

Žrebanje loterije »Martinišča«, ki se je izvršilo v nedeljo, je privabilo v Mursko Soboto od blizu in daleč do 5000 ljudi. Vsi navzoči so z veliko napetostjo pričakovali izid. Dobitki se bodo razpošiljali od 16. t. m. do 1. decembra.

Občinske volitve so pred durmi. V občinah, kjer so bila ob priliki državnozborskih volitev volišča, se bodo vršile v nedeljo To so v Slov. krajini prve svobodne občinske volitve, zato je popolnoma razumljivo, da se posveča temu zgodovinskemu dogodku velika pozornost.

Dopisi

Gustanj. Že delj časa se je sumilo, da se nekaj posebnega pripravlja v tukajšnji jeklarni in kakor se kaže, je začetek že tu Jeklarna je bila last grofa Thurna, a se je fuzijonirala s podjetjem Böhler in je sedaj delniška družba. S tem je bilo tudi število uradništva in delavstva pomnoženo. Uradništvo je bilo na boljših mestih nemško: ravnatelj, knjigovodja, blagajnik, popolnoma nemški; sedaj še novi iz Avstrije importirani Nemci, tako da pride na 12 delavcev 1 uradnik oziroma uradnica. Ker pa tako število pisarniškega osobja preveč stane, jih mora nekaj na cesto, a ne od novodošlih nemških, ampak slovenski uradnik je na to obsojen 14 t. m je dobil en uradnik, vesten, priden in sposoben človek, odpustnico, ne da bi mu navedli tehtne vzroke odpusta. Drugi uradnik, tudi obče priljubljen, je baje premeščen v Zagreb, kjer bo najbrže tudi v kratkem odpuščen. Ta nastop jeklarne je ljudi razburil in bati se je, da bo še četica tam zaposlenih zavednih Slovencev morala si iskati drugod kruha Pazili bomo na vsak korak vodstva jeklarne v narodnem oziru in bomo poročali o tem tudi javnosti. — Cestni avto. Kakor smo zvedeli, je tukajšnji krajevni odbor rdečega križa že naročil rešilni avto, katerega baje dobi še letos. Za tukajšnje kraje je zelo potreben.

Učiteljske vesti.

Sprejem učiteljskih abiturijentov v učiteljsko službo. V ljubljanski oblasti: Breda Tavzes v Črnomelj. Ljudmila Gabrovšek v Radence. Lidija Grošelj v Lokvico. Franjo Gruden v Laško. — V mariborski oblasti: Jolanda Goma-Belovič v Radmožance. Štefanija Levičar v Staro cesto. Katarina Škuber v Mežico. Marija Martinšek v Mežico. Amalija Calluati-Jelačin v Sebeborce. Marija Gruden pri Sv. Barbari, okraj Ptuj — V ljubljanski oblasti: Vida Frelih v Zagorje ob Savi. Darinka Berce v Sv. Rupert, okraj Krško. Vilma Peterca v Dole pri Litiji Berta Saksida v Cerklje ob Krki. Leopoldina Zupančič v Telče, okraj Krško. Janko Alfred v Bohinjsko Srednjo vas. Ivana Dekleva v Vrhniku Rudolf Vrabič v Verdrenk. Marija Podboj v pisarno vel. župana, prosv. odd. v Ljubljano.

Stalnost je priznana: Ani Rubeša v Saršonih. Ivanu Sinčiču pri Sv. Matiju. Slavku Župevcu v Sromljah.

V mariborski oblasti: Jože Tratnik je imenovan za začasnega šolskega upravitelja v Gornjem gradu Anton Breznik je premeščen na osnovno šolo v Murski Soboti in dodeljen na državno realno gimnazijo, da začasno poučuje petje in gimnastiko. Rojka Bratkovič je upokojena. Ana Sekula je dala ostavko na državno službo.

Napredovanja. V I. skupino II. kategorije so napredovali sledeči učitelji (ice) ljubljanske in mariborske oblasti: Alojzij Malenšek, učitelj v Konjicah. Marija Šnajder, strokovna učiteljica v Šoštanju Josipina Činč, učiteljica v Rogatcu. Cirila Petrovec, učiteljica v Ljubljani. Ana Pirc Gavrič, učiteljica v Artičah. Rozalija Goli, učiteljica v Ljubljani Franja Kosec-Milavec, učiteljica v Mostah. Aleksander Kordiš, učiteljica v Loškem Potoku. Ljudmila Bizjak-Kovač, učiteljica v Črnomlju. — V 2. skupino II. kategorije: Franjo Hajnšek, učitelj na moški osnovni šoli v Sv. Juriju ob j. žel. Rudolf Predan, učitelj v Rogaški Slatini. Franjo Friedl, učitelj pri Sv. Jerneju. Karol Jakopec, učitelj v Sladkem Vrhu. Marija Zacherl, strokovna učiteljica v Mariboru. Franja Šnajder, učiteljica v Ivancih. Antonija Vaupot, učiteljica v Slovenjgraducu. Zmago Bregant, učitelj v Blanci. Marija Kunaver-Rupar, učiteljica na Viču. Josipina Likozar, učiteljica v Ljubljani Marija Sroif-Janša, učiteljica v Cerkljah. Ana Zorko-Kerznik, učiteljica v Brdu. Amalija Mandelj-Kenda, učiteljica na licejski osnovni šoli v Ljubljani. Arnela Vremšak, učiteljica v Nevljah.

Sport

Vremensko poročilo JZSS: Do sedaj smo prejeli sledeča vremenska poročila: *Kranjska gora:* Snega 1.25 m, temperatura ob 7 zjutraj — 12° C, smuka izborna. — *Mojstrana* 80 cm snega, enako *Bohinjska Bistrica in Jesenice. Krvavec* ima 70 cm pršiča, pot preko Sv. Lenarta in Sv Ambroža izgažena, izvrstna smuka. — *Velika planina* enak položaj. — *Pohorje* ima istotako skoro 1 m snega, prav dobro smuko in oskrbovani in odprti obe koči, Mariborsko in Ruško. — *Na Kofcah* je v nedeljo otvoritev novega planinskega doma, ki bo tudi vso zimo oskrbovan. Tudi tam je smuka prav dobra. Z Dolenjske in Notranjske ni poročil, vendar imajo prilično pol metra snega na Blokah. — Smučarje opozarjamo, da so letos vso zimo otvorjene koče na Veliki planini, Dom na Krvavcu, ki je dobil v poletju peči, Dom na Kofcah in ob nedeljah Erjavčeva koča na Vršiču. Zadnja poročila objavimo v soboto.

Smučarska sekcija S. K. Ilirije priredi v nedeljo 3 izlete. Prva skupina odide v soboto ob 3 na Kofce k otvoritvi Planinskega doma na Kofcah. Druga skupina priredi izlet v Planico in tretja skupina, predvsem začetniki in novinci v nedeljo popoldne na Golovec.

T. K. Škala priredi o priliki blagoslovitve in otvoritve Planinskega doma na Kofcah v nedeljo, 20. t. m. skupni smučarski izlet, katerega naj se udeleže člani polnoštevilno. Odhod v soboto zvečer ali nedeljo zjutraj.

S. K. Jadran. Danes ob 20 seja upravnega odbora v narodni kavarni. — Tajnik.

SPARTA—RAPID.

Razburjenost v Pragi se noče pomiriti; nasprotno, še kar rase. Dunajčani se sramujejo, vsaj, kar se sportno čuti. Že v pondeljek je napisal »Sport-Tagblatt« v naslov poročila: »Ein unschöner Kampf. Lärmszenen nach dem Wettspiel«; zadaj pa: »Die Gegner der Sparta zischten, brüllten und schrien.« Dan nato je pisala »Prager Presse«: »Škandalozne dogodke po nedeljski tekmi so dunajski listi vsi obsojali. Obnašanje razgrajajočih gledavcev se res ne more kvalificirati in je bilo nevredno prebivalstva mesta Dunaja. Dunajski listi pa pozabijo, da je bilo *le moštvo Rapida ono*, ki je zaneslo *v igro surovi značaj.* Dvojne obsodbe vredni so napadi na igravce, ki se niso mogli braniti in ki so bili po 90 minutnem najhujšem boju na povratku v kabine napadeni in kamenani. Sportnemu mestu Dunaju ni v dobro spričevalo, da so bili tudi popolnoma nedolžni praški gledavci dejansko napadeni in opsovani.« Istega dne je pisal dunajski »Sport-Tagblatt«: »Freuen wir uns! Schämen wir uns!« Veselimo se zmage, sramujmo se pa nastopa naših ljudi! Celo stran piše list o sramoti na Hohe Warte. »Kot mučeniki se vračajo praški igravci v svojo domovino.« Isti list piše v sredo 16. t. m.: »Ogorčenje v Pragi traja naprej. Scheinost, tajnik Sparte, je pozval vse one, ki so bili ranjeni, naj se oglasijo in započnejo primerno akcijo.« Citira »Narodno Politiko«, ki poziva javnost, naj žalostnih dogodkov nikdar ne pozabi in naj se posluži energičnih odredb proti Dunaju. »Ceske Slovo« zahteva, naj se ukinejo vse zveze z dunajskimi klubi, *na noben način pa ne smejo priti češkoslovaška moštva v letu 1928. na Dunaj.* Spomenica 73 ih čeških gledavcev zahteva bojkot dunajskih klubov. »Sport-Tagblatt« zaključuje: »Vse kaže torej na to, da se pokliče ves dunajski nogometni sport na odgovor za izgrede fanatiziranih razgrajačev, tudi dostojni prijatelji nogometa. Kakršnekoli bodo posledice tega žalostnega boja, ugled Dunaja v mednarodnem nogometnem sportu je bil zelo oškodovan, in dolgo bo trajalo, preden bo izginil spomin na te dogodke.« V »Wiener Neueste Nachrichten«, ki so radikalno narodne, piše profesor Schmieger: »Še sedaj smo brez besedi in vsi prestrašeni vsled *neverjetnih nedeljskih prizorov in vsled grdega poteka igre.«* List se jezi nad pisavo dunajskih listov, ki ne dobijo dosti izrazov ogorčenja in ki potek igre premalo obsojajo. Hoče vedeti, kaj se je godilo za kulisami pred igro, itd. »Prager Tagblatt«, nacionalistično nemški list, piše: »*Nedeljski škandali* na Hohe Warte, *izraženi v metanju kamnov na igravce in češke gledavce ter v surovem psovanju gostov*, so našli v Pragi ogromen odmev. *Klubski fanatizem in narodna nestrpnost ne smeta voditi tako daleč*, da mečemo kamne na goste, ki se ne morejo braniti, in da *žalimo njih narod.«* »Vom Anbeginn an arbeitete ein Teil der Rapidmannschaft in einem Stile, der zu denken gab. *Wir fordern eine Untersuchung der Vorgänge* vor dem Wettspiel in Wien. Eine Untersuchung durch den Oesterr. Fussballverband dahin, wodurch und durch wen die Spieler Rapids zu einer solchen derben Spielweise verleitet wurden. Man muss die Schuldigen an diesen Vorfällen finden.«

RUMUNSKI AVTOMOBILISTI NA SVETOVNEM POTOVANJU.

Romunski avtoklub prireja propagandno potovanje po svetu okoli, štirje so udeleženki. Iz Bukarešte so odšli 18. avgusta, prepotovali so Poljsko in del Češkoslovaške ter so prišli sedaj v Prago Od tam se bodo podali v Nemčijo, Belgijo, Francijo, Italijo, Španisko, Portugalsko, Anglijo, odkoder se prepeljejo v Ameriko. Čez Avstralijo, Afriko in Azijo se bodo podali nazaj v Evropo. Avto, ki se vozijo z njim, je Studebaker. Če se bodo še naprej tako hitro vozili kot so se doslej, bodo prišli nazaj v Bukarešt kot častitljivi starčki, takole okoli leta 1960. ali 1970. enkrat. In zares je potovanje prepočasno.

---

v istem hipu tudi roka na oknu Hoče zgrabiti tesneje z levico, oprijeti z desnico, z nogami lovi opore, zvrti se mu in: čoff! prileti nesrečni plenalec v polno kad, da pljuskne voda v psa in na vse strani. Čeber se prevrne, pes zgrabi Pavla za suknjo. Pavel ne more iz kadi, ker je priletel vanjo tako, da mu nogi in glava gledata iž nje in tiščita koleni čisto v brado.

Pes vleče, renči, Pavle brca, bije z rokami in sika:

»Cezar, Cezar, marš!«

Vzlic mrzli kopelji mu stoje potne kaplje na obrazu.

V obeh hodnikih posveti luč.

»Cezar, marš, marš!« se davi Pavel.

»Kaj pa je, za božjo voljo?« se oglasi nad Pavlom ženski glas.

»Milka, pomagaj, Milka! Marš Cezar, marš!« tuli zdaj Pavel, ker ga je pes pograbil za hlačnico.

»Jezus, Marija, Pavel!« plane Milka. Okna ropotajo, vrata se odpirajo po celi hiši, od vseh strani teko ljudje na dvorišče

Še Milke ne uboga Cezar. Priti mora gospodar, da pusti pes svojo nesrečno žrtev. Pa še zdaj ne more Pavel takoj iz kadi; preveč je zabit vanjo. Končno se le posreči združenim močem oprostiti ga klešč in mrzle kopelji.

»Ja, kaj pa si vendar počel!« vprašuje sestra.

»Ah, pojdi se solit! Spiš ko klada, jaz se pa sprehajam po žlebu gori in doli celo uro!« — pojasnjuje Pavel.

»Gospod Volk, ste dobili pokusiti kako zrno?« zbode še gospodar. Pavel odkima z glavo, od srda ne more govoriti. Samo divje premeri možakarja od nog do glave

»Kako, da nisi slišala mojega trkanja?« se čudi v sobi suho preoblečeni Pavel sestri.

»Nekaj sem, pa sem menila, da se mi je sanjalo!«

»Vraga, saj se pa meni ni sanjalo!« sika Pavel Volk in jezno meri sobo z dolgimi koraki.

Ljubljansko gledališče

DRAMA

Začetek ob 8 zvečer.

Petek, 18. novembra: DVA BREGOVA. Red B.
Sobota, 19. novembra: MEDEJA. Red C.
Nedelja, 20. novembra ob 15. uri pop.: VEČNI MLADENIČ. Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izven.
Ob 20. uri zvečer: DVA BREGOVA. Izven.
Ponedeljek, 21. novembra: Zaprto.

OPERA.

Začetek ob pol 8 zvečer.

Petek, 18 novembra: TRAVIATA. Red D.
Sobota, 19. novembra: BAJADERA, opereta. Izven.
Nedelja, 20. novembra ob 15. uri pop.: FAUST. Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izven.
Ponedeljek, 21. novembra: Slavnostna predstava v proslavo prijateljske zveze med Francijo in Jugoslavijo. Izven.

Mariborsko gledališče

Petek, 18. novembra: Zaprto.
Sobota, 19. novembra ob 20. uri: EVA. DEKLICA IZ TOVARNE. Ab. A. Premijera.
Nedelja, 20. novembra ob 15. uri: PYGMALION. Ljudska predstava pri jako znižanih cenah. — Ob 20. uri: EVA.

Celjsko gledališče

Sobota, 19. novembra ob 20 uri: ROKA PRAVICE. Krstna predstava.
Nedelja, 20. novembra ob 16 uri: ROKA PRAVICE. Ljudska predstava ob znižanih cenah.

Ljubljanski Ljudski oder

Ljudski oder ponovi v nedeljo »Zlatorog«, romantično igro s petjem, godbo in plesi. Pričetek predstave bo ob 8 ne ob pol 8, kot je bilo pomotoma javljeno. Ker je to zadnja predstava »Zlatoroga« v tej sezoni, opozarjamo vse, ki jo še niso videli in one, ki bi jo radi drugič videli, da posetijo to predstavo. Dvorana bo toplo zakurjena, ker je sedaj kurjava urejena. Predprodaja vstopnic v Nabavni zadrugi v Ljudskem domu od 8 do 12 in od 2 do 5 zvečer ter v pisarni Ljudskega odra od 4 do 7 zv.

Cerkveni vestnik

Družba sv. Elizabete obhaja praznik družbine zavetnice sv Elizabete prihodnjo nedeljo dne 20. nov. s sv. mašo in propovedjo v alojzijeviški kapeli, Poljanska cesta. Pričetek ob pol 8 Vse članice, dobrotnice in prijateljice družbe pridite polnoštevilno!

God redovnega Očeta karmeličanskega reda, sv. Janeza od Križa je 24. novembra. Slovesnost njemu v čast bo v karmelski cerkvi na Selu pri Ljubljani v nedeljo po prazniku in sicer 27. novembra. Ob 6 bo tiha sv. maša. Ob pol 8 slovesna sv. maša. Popoldne ob pol 4 pridiga in pete litanije z blagoslovom.

Naše dijaštvo

Občni zbor Slovenske dijaške zveze v Ljubljani se vrši v pondeljek, dne 21 novembra t. l. ob 8 zvečer v dvorani Akademskega doma, Miklošičeva cesta 5. Vse katoliške srednješolske in akademske organizacije pozivamo, da čimprej vstopijo v SDZ, izpolnijo priglasnico in pošljejo do pondeljka t. j. do 21. novembra t. l. do poldne odboru. Samo organizacije, ki so se do tega dne včlanile v SDZ in imenovale tudi svojega delegata, bodo imele na občnem zboru glasovalno pravico.

Odbor.

Prireditve in društvene vesti

Ljubljana.

Romanje na Velehrad, v Prago in Stare Boleslavo. S 60 skioptičnimi slikami: pojasnjeval jih bo P. Valerijan Učak. V nedeljo dne 20. nov. 1927 v veliki dvorani hotela »Union« ob 8 zvečer. Rezervirani sedeži 10 Din, sedeži 5 Din, stojišče 2 Din. Vstopnice se prodajajo v trafiki »Union«, pred prireditvijo pa pri blagajni.

Miklavž v Mladinskem domu na Kodeljevem bo nosil letos že 4. dec. ob 5 in ob 7. Te dni potrkamo na dobra srca, da nam pomorejo obdariti pridnejše domovce (za poredne bo trnjevka). Darove pobira samo eden s potrdilom vodstva in žigom Mladinskega doma. Toplo se priporočamo in že v naprej se iskreno zahvaljujemo. — Vodstvo.

Norveška — domovina smučarstva je naslov predavanju, ki ga bo imel Norvežan inž. T. Thorleif Hanssen v sredo dne 23. t. m. v veliki dvorani hotela Union. Predavanje bodo spremljale skioptične slike.

Maribor.

Na slavnostnem koncertu v Mariboru v prid fondu za spomenik kralja Petra, ki bo v petek dne 18. t. m., se bo med drugim prvič proizvajala F. Bernardova »Fantazija« za vijolino s spremljevanjem orkestra. Izvajala jo bo ga. Fani Brandlova. Ista umetnica bo igrala tudi Bruchov koncert v G-molu s spremljevanjem orkestra. Odličen pijanist g. Herman Frisch bo s spremljevanjem orkestra izvajal Lisztovo »Ogersko fantazijo«. Kot končna točka sporeda se proizvaja znamenita VI. simfonija od Čajkovskega. Mariborsko in okoliško občinstvo ponovno opozarjamo na ta izreden koncert.

Jug. strok. zveza v Mariboru otvori v petek dne 18. nov. t. l. ob pol 8 zvečer v društveni sobi na Koroški cesti št. 1 socialno šolo Predava g. profesor Prijatelj o temi »Uvod v javno delovanje«.

Ostali kraji.

Vič. Drevi ob 8 v Društvenem domu predavanje s skioptičnimi slikami o našem zasužnjenem Primorju. Vstopnine ni.

Hrušica. Telovadni odsek Orel v Hrušici priredi v nedeljo dne 20. nov. 1927 ob 4 popoldne v Društvenem domu v Hrušici dramatično predstavo »Skapinove zvijače«.

Podružnica Jugoslovanske Matice v Višnji gori priredi v nedeljo dne 20. nov. t. l. domačo veselico z običajnim sporedom. Prireditev se vrši v gostilni Fr. Škrabar. Pričetek ob 7 zvečer.

Škofja Loka. Gledališki odsek Kat. prosvetnega društva v Škofji Loki priredi v nedeljo dne 20. nov. ob 8 zvečer srednjeveško igro: »Sv. Elizabeta« v petih dejanjih. Vstopnina običajna. Vstopnice se dobe v predprodaji pri g. V. Debeljaku ter zvečer pri blagajni. Ker je čisti dobiček namenjen v dobrodelne namene, vsi vabljeni!

Dolga zima

zahteva dobrih, težkih in toplih zimskih sukenj in ulstrov, ki so pri tvrdki DRAGO SCHWAB pripravljene, da vas ogrejejo. — Za mal denar jih dobite, pridite!

Največje kulturno dejanje slovenskega naroda.

Uprava fonda za Akademijo znanosti in umetnosti in za Narodno galerijo je pravkar izdala informativno brošuro, ki obsega poleg že objavljenega tostvarnega poziva na slovensko javnost in govora dr. Dragotina Lončarja na slavnostnem večeru dne 9. maja 1927 — članek vseučil. prof. dr. Rajka Nachigala »O potrebi in nalogah Akademije znanosti v Ljubljani« in pa članek dr. Jos. Regalija »O gospodarskih potrebah Akad. znanosti in umetnosti in Narodne galerije.« Vsakega zavednega Slovenca mora zanimati, kako blizu odnosno kako daleč smo do uresničenja te najvišje naše kulturne ustanove, ki nas bo dvignila v isto vrsto z največjimi in najkulturnejšimi narodi sveta. Zato ponatiskujemo iz brošure sledeče podatke:

Nastanitev Akademije in Galerije.

Slovenska »Akademija znanosti in umetnosti« in »Narodna galerija« bosta imeli skupen krov v monumentalni stavbi ljubljanskega »Narodnega doma«, palači v slogu moderne renesanse. Da bi se zidala za oba zavoda nova stavba, je popolnoma nemogoče pa tudi nepotrebno, ker bo stavba Nar. doma poslej služila prav tistemu namenu, katerega določajo pravila »Narodnega doma«. Ljubljanski »Narodni dom«, ki celih 30 let ni bil redno popravljen, bo treba prenoviti, prezidati in preurediti za namene slovenske »Akademije znanosti in umetnosti« in »Narodne galerije«.

Fasada in zunanjost stavbe bo ostala v bistvu neizpremenjena, a se bo temeljito popravila. V pritličju bo nastanjena v prostorih na desni od glavnih vrat do stranskega vhoda iz Tomanove ulice ter v pročelnih prostorih na levi od glavnih vrat »Akademija znanosti in umetnosti«. Glavni vhod bo namenjen le za Akademijo in Galerijo ter bo vestibul popolnoma ločen od vhoda v telovadnico, kamor bo dostop iz Bleiweisove ceste. Vestibul bo treba prenoviti, stebrišče pod osrednjim stopniščem razsvetliti, prostore za »Akademijo« primerno preurediti.

V vsem prvem nadstropju bodo prostori za »Narodno galerijo«, za katero bodo porabljeni tudi hodniki na vrhu osrednjega stopnišča in pa adaptirani predprostori pred malo in veliko dvorano. Vsi prostori ob sprednji fasadi ter v vsem traktu ob Bleiweisovi cesti do konca poslopja se bodo strnili, nekaj sten se bo podrlo in prestavilo. Nad dvoranami v stranskih traktih se bodo napravile stropne svetlobe. V vseh prostorih I. nadstropja s srednjo veliko dvorano vred bodo zbirke umetnin, prostori od stopnišča Tomanove ulice do severnega konca palače pa bodo upravni in pomožni galerijski prostori. Instalirati bo treba novo centralno kurjavo zlasti za galerijske prostore, ki morajo biti, posebno radi slik na lesu, primerno temperirani.

Stroški za popravila na fasadi in strehah ter za znotranja popravila in preuredbe so proračunani na 500.000 Din, adaptiranje prostorov za »Narodno galerijo«, stropne svetlobe in aranžmaji teh prostorov bodo stali 200.000 Din, inventar ter oprema galerije vsaj 100.000 Din, nova centralna kurjava pa 120.000 Din; skupni stroški bodo znesli torej po proračunu 920.000 Din, katera vsota pa se bo najbrž prekoračila.

Z deli se je že pričelo ter naj bi bila vsaj do poletja leta 1928. popolnoma izvršena.

Fond za »Akademijo znanosti in umetnosti« in »Narodno galerijo«.

Fond naj da finančno podlago tudi za bodoče delo »Akademije znanosti in umetnosti« in »Narodne galerije«. Po dogovoru med »Narodno galerijo« in »Društvom za humanistične vede«, ki je reprezentant bodoče slovenske »Akademije znanosti in umetnosti«, z dne 21. maja 1927, pripade polovica sredstev, ki se bodo nabrala za »Fond«, bodoči Akademiji, polovica pa Galeriji. Stroške za stavbo naj nosi Galerija sama iz svoje polovice. »Fond« upravlja v celoti društvo »Narodna galerija« do ustanovitve Akademije.

Da bo mogoče prirediti dom za oba slovenska kulturna zavoda ter jima dati podlago za bodoči razvoj, treba je nabrati za »Fond Akademije znanosti in umetnosti ter Narodne galerije« skupaj vsaj

pet milijonov dinarjev.

Treba je naložiti kot osnovni sklad za Akademijo kakšna 2 milijona dinarjev in za Galerijo tudi vsaj 2 milijona, tako da bodo obresti osnovnih skladov krile vsaj bodoče nujne tekoče potrebščine obeh zavodov. Akademija potrebuje letno najmanj 120.000 dinarjev za svoje znanstvene edicije in upravo, imela bo pa takoj spočetka še posebne ustanovne stroške. Približno isti letni dohodki in obresti bi krili pri Galeriji stroške uprave in vzdrževanja zbirk ter bi se morale vsaj deloma iz njih tudi dopolnjevati zbirke zlasti z deli slov. umetnikov prejšnjih časov, ki so v tujini in imajo deloma visoke mednarodne cene, ter z novimi sodobnimi umetninami. Razen tega bo Galerija in Akademija morala vzdrževati palačo in plačevati davek.

Petmilijonski fond naj bi se nabral v celoti do konca leta 1929.

»Fond« za Akademijo in Galerijo ima dosedaj 400.000 Din na razpolago. Prvi veliki dar, 100.000 dinarjev, je poklonila »Zbornica za trgovino in industrijo« v Ljubljani z dopisom dne 13. aprila 1927 po prizadevanju vl. komisarja Iv Jelačina ml. ter je bilo poklonilo že 15. aprila 1927 izplačano. Mestna občina ljubljanska kot stolno mesto Slovenije je votirala po vlad. komisarju A. Mencingerju in gerent. svetu glasom dopisa z dne 4. maja 1927 300.000 Din, ki se imajo izplačati v obrokih. Storjeni so koraki pri mestnih občinah v Mariboru, Celju in Ptuju, da se tekoče leto naklonijo Fondu Akademije in Galerije znatni prispevki, in upati je, da bodo tudi ta mesta sodelovala pri zidavi najvišjih prosvetnih institutov. Uprava »Fonda za Akademijo in Galerijo« se je obrnila tudi na obe slovenski oblastni skupščini za dotacije. Obrnila se bo na vse ostale občine, mala mesta, trge in vasi v Sloveniji, da prispevajo vsaj za vsakega prebivavca po 1 dinar. Oblastni skupščini, vsa slovenska avtonomna mesta in vse manjše občine v Sloveniji naj bi zložile v treh letih vsaj 2—3 milijone dinarjev za »Fond«. Denarni zavodi s podeželskimi posojilnicami in industrijska podjetja naj bi do konca prihodnjega leta prispevali 1—2 milijona dinarjev. Posamezniki naj bi zbrali, kar bi manjkalo do polnih 5 milijonov.

Uprava »Fonda« je sklenila, da dobi vsak, ki prispeva vsaj 100.000 Din, naslov: *»Ustanovitelj Akademije in Galerije«*, kdor pa prispeva najmanj 10.000 Din, dobi naslov: *»Zidar Akademije in Galerije«*. Imena »Ustanoviteljev« in »Zidarjev« bodo vklesana v večen spomin v mramornih ploščah v vestibulu Akademije in Galerije. Imena drugih, znatnejših darovavcev bodo vpisana v *»Spominsko knjigo«*.

Od države v sedanjih razmerah ni pričakovati ničesar in so bili vsi dosedanji, ponovni koraki brez vsakega uspeha.

Akademija znanosti in umetnosti in Narodna galerija bosta navezani na testate in poklonila. Premožni in kulturni Slovenci naj bi se spominjali pri oporokah in legatih naših vrhovnih kulturnih institucij, tako kot to delajo n. pr. Srbi, zakaj »Srpska akademija« je nabrala svoje ogromne fonde prav po testamentih bogatih posameznikov.

Mali slovenski narod, ki je razkosan na 4 države, v časih, ko mu grozi obubožanje, postavlja akropolo svojemu geniju sam! Ko jo bo postavil, bo to največje kulturno dejanje slovenskega naroda!

Ni še bil rojen slovenski Cosimo de Medici, kakor florentinski republiki v 14. stoletju, ki mu je plebiscit dal ime »pater patriae«. Kakor je nastala slovenska književnost med turškimi pohodi, požigi, moritvami in upori, vstajata slovenska »Akademija znanosti in umetnosti« in velika »Narodna galerija« v najusodnejšem času zgodovine slovenskega naroda. Protest bosta zoper krivice, ki jih je prizadel veliki svet malemu narodu. Križani narod bo ustvarjal mednarodne kulturne dobrine. Slovenstvo bo pridobilo življenjsko pravico v zboru narodov in svojo absolutno vrednost.

Ustanovitev slovenske »Akademije znanosti in umetnosti« in »Narodne galerije« je izmed najznamenitejših momentov v naši zgodovini. Naj bi razumel ta veliki moment vsak Slovenec in narod v celoti ter napel vse svoje izmučene moči, da se izpolni veliki namen!

Svetilnik slovenskega duha, slovenska akropola, bo vrgla svetlobo preko belih vrhov naših planin na zelene gozdove koroške in do modrih valov morja.

Alice Wright:

Pevski večer z ovirami.

»Kaj praviš, ali bi ne bilo primerno, da bi za spremembo priredila pevski večer, mesto običajnega klepetanja in kvartanja?« To vprašanje mi je oni dan zastavila moja Angelika. »Gotovo bi bilo,« sem z veseljem odvrnil, kajti tudi jaz nimam rad onega večnega opravljanja in obiranja. »Pa recimo, prihodnji torek. Seveda morava razposlati vabila in sicer takoj.«

Napisala sva več primernih vabil s sledečo vsebino: »Mrs. Angelika in Mr. John Jackson si bosta štela v čast, ako nas v torek zvečer posetite ter sodelujete na našem pevskem večeru, ki se bo vršil na vrtu. Več ko nas bo, bolj bo veselo.«

Zadnjemu stavku Angelika ni hotela pritrditi, toda ker sem se uprl, da vabil ne bom še enkrat pisal, se je morala udati. Posebno še, ko sem ji zatrjeval, da bomo pri tej priliki pili le brezalkoholne in nenevarne reči.

Počasi se je oni torek bližal večer, a končno je bil vendar le tu in z njim prvi gost, Mrs. Oakapple Oswald. Dobro, da je prišla, kajti ta ima močan glas, da jo je slišati daleč naokolu, kadar kriči nad svojim možem. Komaj sva jo eskortirala na stol, ko je že Miss Flipflap prišumela skozi vrt. »Pevski večer, izvrstna misel, ali bo zabavno, kdo še pride, kaj se bo pelo, zares krasen večer,« je v enomer žgolela.

Prišla je pastorjeva žena, stari major Tuffnutt, Mr. Guffin, cerkveni ključar in še par drugih, tako da je bil tucat poln. Stopil sem na oder, na katerem je bil napis »Gazela milo je najboljše«.

»Gospoda moja, ali so vsi skupaj?« sem pričel kot uvod.

»Vsi, razun Mr. Guffina,« se oglasi Mrs. Oakapple, katera mu ni mogla pozabiti, da jo je nekoč obdolžil, da je v cerkvi v pušico vrgla gumb mesto denarja.

Kot v znak protesta je Mr. Guffin vstal: »Oprostite, jaz sem tu, kakor vidite.«

»Ali imamo vsi note v rokah,« sem nadaljeval ter ignoriral neljub intermezzo. »Prav. Sedaj bomo pričeli. Pazite, kadar zamahnem s taktirko, je to znamenje, da pričnemo, a kadar zažvižgam, je znak, da je konec. Stran osem, prosim: »Gugalnica na stari hruški«.

Nastala je majhna zmeda, ker je Miss Flipflap previsoko zagugala. Ustavil sem zbor, nato pa smo zopet pričeli. Naenkrat pa je vse utihnilo, nobenega glasu. »Slišali smo žvižg piščalke,« so trdili na moje vprašanje, zakaj so prenehali. »Razločno sem slišala, kako je žvižgalo,« je pripomnila pastorjeva žena ter pogledovala na majorja Tuffnutta.

Končno smo dognali, da so pomotoma visoki c Miss Oakapple, imeli za žvižganje.

»Naslednjo številko, prosim: ‚Pozabi trud in vse napore'.«

To je šlo prav dobro. Da, bilo bi celo popolnoma dobro, ako ne bi nekateri hitrejše pozabljali kot drugi in ako major Tuffnutt ne bi bil tako zaostal, da je bilo še davno potem, ko so drugi že utihnili, slišati: »smehljaj, jaj, jaj, jaj«. Sicer smo pa delali precej šundra, tako da sem še sam postal navdušen. »Še enkrat zbor, prosim. Vsi skupaj...« in zopet se je razlegal smehljaj, jaj, jaj.

V tem se je okno sosedne hiše odprlo in prikazala se je v njem jezna glava sosedinje. Ker nam drugače ni mogla do živega, je vrgla škaf vode med moje goste. Zato sem predlagal, da zapojemo ono lepo pesem o rosi in res smo zapeli, seveda le bolj rosno. Ko smo bili pri stavku »v tihi, jasni noči«, se je nenadoma pojavil med nami tujec, ki je pod pazduho nosil vrečo. Zapiskal sem in ko je zbor utihnil, sem vsiljivca vprašal, kaj hoče. »Tam iz one hiše so me poslali, da naj poiščem, kje se nahaja stekla mačka,« je odvrnil na moje vprašanje. Brez besede se je pri teh besedah Miss Flipflap zmuznila in takoj za njo je tudi major odšel. Ko sta ta dva odšla, sem izjavil, da ni tu nobene mačke in nadaljevali smo s petjem. Peli smo: »Lisica je 'na zvita zver«. Ko smo bili v najhujšem tempu, se je na cesti oglasila družba, katera je očividno prihajala iz gostilne ter se pridružila s svojimi ne baš lepimi glasovi našemu petju. Tu pa se je prikazala večja množica ljudi, in oj strah in groza, opazil sem, da se med njimi nahajajo tudi domači ognjegasci. Prišla je tudi policija in rešilni voz in pa sosedni mesar s sekiro v roki. »Kje gori?« je vpil načelnik gasilcev. Policaj ga je potisnil v stran ter še bolj kričal »Kje je morilec?« ter mahal po zraku s pendrekom. »Ali je kaj ranjenih?« je poizvedoval mož od ambulance. »Hura, hura,« je vpila množica ter nas najbrže smatrala za boljševjke. »Primite jih, v zapor z njimi, a preje jih potlačite v bajer.« Položaj je postajal vedno resnejši. V meni je sicer vrelo, a na zunaj sem se kazal mirnega ter rekel: »Odprite stran 16: »Lahko noč bi ti jaz voščil.« Pa mislite, da so me ubogali? Kaj še, vsi so se porazgubili ter me pustili samega, da sem se prepiral z raznimi organi ter razjarjeno množico. Stalo me je okoli pet funtov, predno sem jih pomiril in še po par steklenic sem moral v klet.

Od tedaj pa več ne prirejam pevskih večerov, vsaj zunaj na vrtu ne.

Največji hotel.

Ne, sedaj ni več hotel Pennsyilvanija v Newyorku največji, pač pa prekrasna stavba hotela Stevens v Čikagi Stroškov je bilo zanj nič manj kot 27 milijonov dolarjev in ima 3000 sob, katere vse drže na ulico. Potem ima 8 plesnih dvoran, med temi eno, ki je tudi največja na svetu ter mnogo raznih salonov. Tudi razstavno poslopje je v hotelu, katero meri 35.000 kvadratnih čevljev in pa gledališče, v katerem je 1200 sedežev. Brez števila je raznih klubovih sob in igrišč, med katerimi je tudi osebno igrišče za otroke.

Nov planinski dom na Kofcah.

V nedeljo 20. novembra se vrši slovesna otvoritev doma na Kofcah, ki bo gotovo postal že to zimo prijetna točka za smučarje in zimske turiste. Zraven koče je dodelana tudi kapelica, ki pa bo opremljena šele spomladi. Dostop k koči je sedajkljub zapadlemu snegu popolnoma lahek, ker se pota že shojena in zvožena.

Ljubljanska opera.

Puccinijeva »Tosca«.

Snoči je dala ljubljanska opera nanovo naštudirano Puccinijevo »Tosco«. V glavni vlogi je gostovala članica zagrebške opere ga. Ančica Mitrovičeva. Vlogo Caravadossija je prvič pel naš junaški tenor g. Gospodinov. Vlogo Scarpia je pel g. Holodkov. Angelottija pa g. Šubelj. Cerkovnika g. Betetto.

Ga. Mitrovičeva je nedvomno prekosila vse nade, ki so se stavile nanjo pred predstavo. Gospa je nadpovprečna umetnica, ki se lahko mirno stavi po kvaliteti v vrsto Zikove, v kolikor nje morda na glasovni sili, na dramatičnem poudarku in psihološko poglobljeni interpretaciji še ne prekaša. Gospa razpolaga z nadpovprečno inteligenco, sijajno šolanim, prožnim glasom, ki je zlasti v višini zmagovito poln. Kot operna igralka in pevka pa ima neko redko umetniško lastnost, ki se kaže v popolni enotnosti pevskega, dramatičnega akcenta in mimike, ki je lastna samo velikim umetnikom. Če jo uprava angažira, je s tem nasa opera pridobila sijajno moč in jo moramo upravi najtoplejše priporočati.

Njen partner g. Gospodinov je umetnostno ni dosegel. Ima sicer lep in obširen glas, tudi zmagovito višino, toda premalo poglobljeno interpretacijo, v ostalem kultura njegovega glasu še ni popolna. V ariji v III. dejanju je zavlačeval.

G. Betetto v vlogi cerkvenika in g. Holodkov v vlogi Scarpie sta vse storila v svoji najboljši moči v prospeh dela. Opero je vodil g. Neffat. V.

»Žane, če hočeva v to stanovanje vlomiti, morava skozi okno. Na vratih je namreč napisano: Prepovedan vhod.«

★

»Uživajte mnogo sadja,« je dejal zdravnik pri sekem predavanju, »uživanje sadja še ni nikomur škodilo.« Korantar Balantiču: »Ti, tale pa še ni ničesar bral o Adamu in Evi.«

VODITELJA OPOZICIJE V RUSKI KOMUNISTIČNI STRANKI, KI STA SEDAJ IZKLJUČENA.

Trockij.

Zinovjev.

Zastonjske počitnice.

Neki Angležž je stavil, da bo iz Winchestra do Land's Enda prišel, ne da bi le en sam peni izdal za vožnjo. In res je stavo dobil, kajti na celi 270 milj dolgi poti je ustavljal avtomobile in druga vozila ter prosil, da so ga nekaj časa vzeli seboj. Precej opravka je imel, preden se je na tak način prepeljal 434 kilometrov.

Tri dekleta iz Claphama bi si tudi rade privoščile počitnice, toda imele niso preveč denarja. Najele so si nekak ciganski vagon in starega konja, nakupile pletenih stolov, košar, metel itd. ter prevozile v treh tednih velik del Angleške, prodale vse, kar so imele, ter se imele in zabavale sijajno. Ko so napravile končni obračun, jim je ostalo še 30 šilingov

Večkrat se dogodi, da gredo slabo plačani uradniki na dopust h kakemu kmetu, kjer si, čeravno niso izurjeni v kmečkem delu, zaslužijo hrano in stanovanje, vrnejo se pa v mesto po treh ali štirih tednih utrjeni, zagoreli in čvrsti. Med mestnim zidovjem bi jim dopust ne bil v korist, a za letovišče je pa bilo premalo okroglega.

Neki anglikanski kaplan gre vsako leto v počitnicah k nekemu veleposestniku kot gozdni čuvaj. Neki drugi pa, ki ima dober glas, se pridruži v počitnicah koncertni družbi, katera potuje po letoviščih. O nekem duhovniku pa je znano, da gre vsako leto na ladjo, na kateri dela kot vsak mornar, samo da je na svežem morskem zraku.

Gospodarstvo

Produkcija premoga v septembru.

V septembru padla na 3%, v prvih 9 mesecih leta 12% več kakor lani.

Septemberska produkcija premoga je padla v primeri z avgustovo za 3%: znašala je 165.887 ton napram 170.502 tonam v avgustu ter 120.410 tonam v septembru lani in 169.170 tonam v septembru 1925. Skupno so v slovenskih premogovnikih nakopali v prvih 9 mesecih t. l. 1,368.228 ton premoga napram 1,157.978 tonam v prvih 9 mesecih lani. Skupno lahko cenimo, da bo znašala cela letošnja produkcija premoga na circa 1.85 milijona ton napram 1.68 milijona ton v letu 1926. ter 1.82 milijona ton v letu 1925. S tem bomo približno dosegli rekordno produkcijo v letu 1924.: 1.88 milijona ton.

Oddali so premogovniki v septembru (v oklepajih podatki za avgust): železnicam 76.602 (79.624) ton, brodarstvu 130 (338) ton, industriji 50.633 (58.914) ton, raznim strankam 12.388 (12.684) ton, sami so porabili 11.420 (10.891) ton, izvoz je znašal 6295 (4997) ton, skupno so torej oddali 158.068 ton ali 8380 ton manj kakor v avgustu. Zlasti se je zmanjšal konzum industrije, ki je že v avgustu krila velik del potrebe naprej. Razveseljivo je tudi, povečanje izvoza (za 20%), ki je sploh dosegel letos največjo količino.

Istočasno pa moramo zabeležiti veliko povečanje zalog: v teku meseca septembra so narasle od 70.769 ton na 78.089 ton, torej za 10% in so dosegle letos največjo količino, ki jo poznamo komaj iz kriznega leta 1926, ko je dosegla svoj maksimum v aprilu s 96.892 tonami.

Število delavstva je že od marca letos kolikor toliko stalno: povprečno je bilo v septembru letos zaposlenih: uradnikov 263 (v avgustu 267), paznikov 246 (v avgustu 245) in delavcev 8362 (v avgustu 8320).

Sledeči podatki kažejo razmere v premogovni industriji (v tonah):

povpr. 1913.	132.250	?
povpr. 1926.	139.880	55.727
1. pol. 1927.	148.523	71.205
julij 1927.	141.202	67.715
avgust 1927.	170.502	70.769
sept. 1927.	165.387	78.089

* * *

Predavanje o prisilni poravnavi. Zbornica za TOI opozarja interesente, da priredi društvo »Pravnik« v Ljubljani predavanje o načrtu zakona o prisilni poravnavi izven konkurza. Predaval bo g. dr. sod. svetnik dr. Eberl. Predavanje se vrši v sredo dne 23. nov. 1927 ob pol 6 popoldne v razpravni dvorani sodne palače, soba št. 79.

Izpremembe v trg. registru. Vpisi: I. Petrič in Co., trgovina z mešanim blagom v Borovnici; Marija Černak in drug, trgovina s špecerijskim in kolonijalnim blagom na drobno v Ljubljani Knjigarna »Panonija« J. Sušec in A. Sert, trgovina s knjigami in muzikalijami v Ljutomeru; A. in R. Krašovec, trgovina z govejo živino in svinjami v Št. Vidu pri Stični; F. in A. Leben, valjčni mlin in žage v Škofji Loki. — Izbrisi: Černak in Komp. v Ljubljani; Mehanična tvornica oblek, d. d., podružnica v Ljubljani (obrat se je opustil); Trgovska banka, d. d., podružnica v Mariboru (podružnica se je ukinila); Jurija grofa Thurnskega jeklarna na Ravnah (ker se je izpremenila v delniško družbo); Trgovska banka, d. d., podružnica v Slovenski Bistrici (podružnica se je ukinila); Tovarna usnja »Tovus«, družba z o. z. v Tržiču (likvidacija končana).

V zadružni register so se vpisale naslednje zadruge: Mlekarska in sirarska zadruga na Bledu, r. z. z o. z.; Zadružna elektrarna v Kotredežu, r. z. z o. z.; »Skupni dom« v Ljubljani, r. z. z o. z.; Mlekarska zadruga Sveta gora-Viderga, r. z. z o. z.; Gospodarska zadruga v Šmarju pri Jelšah, r. z. z o. z.

Konkurzi. Lazar Bajčević, Belgrad; Milorad Savić, Ripanj; Jovan S. Miličević, Aleksinac; Stoljko Miličević, Soko banja; Momčilo Popović, Ub; Miladin Vlajković, Obrež, Todosije Milovanović, Mali Šiljegorac; Dragutin Jovanović, Palanka; Petar Stojković, Ćuprija; Salomon Mizrahi, Skoplje.

Pariška konferenca o sladkorju. Kakor vse kaže, bo na tej konferenci prišlo do dalekosežnih zaključkov. Kuba bo držala svojo produkcijo stalno po 4 milijone ton. Češkoslovaška, Poljska in Nemčija pa ustanove v Londonu skupen prodajni urad: to bo najbrže tvrdka Czarnikow. Posledice tega se kažejo: na svetovnih tržiščih gredo cene navzgor.

Hranilne vloge. Ameriški statistik dr. R. Burgess je izračunal, da znašajo vloge vseh bank na svetu (koncem leta 1926.) 384 milijard dolarjev, to je ogromna vsota 21.792 milijard Din. Samo ameriške banke imajo vlog za 52 milijard dolarjev, to je 2951 milijard Din.

Borza

Dne 17. novembra 1927.

DENAR.

Današnji devizni promet je bil srednji. Privatnega blaga je bilo v devizah Newyork, Praga in Trst, dočim je potrebo v ostalih devizah krila Narodna banka. V kurzih ni izprememb razen v Italiji, ki je v skladu z mednarodno čvrstočo narasla na 308.75.

Ljubljana. Berlin 13.545—13.575 (13.56), Curih 10.94—10.97 (10.955), Dunaj 8—8.03 (8.015), London 276.45—277.25 (276.85), Newyork 56.75 bl., Praga 168.05—168.85 (168.45), Trst 307.75—309.75 (308.75).

Zagreb. Berlin 13.545—13.575, Curih 10.94—10.97, Dunaj 8—8.03, London 276.45—277.25, Newyork 56.65—56.85, Pariz 222.5—224.5, Praga 168.05—168.85, Trst 308.29—310.29.

Belgrad. Berlin 13.55—13.58, Budimpešta 9.985—9.955, Curih 10.94—10.97, Dunaj 8—8.03, London 276.45—277.25, Newyork 56.65—56.85, Pariz 222.7—224.7, Praga 168.05—168.85, Trst 308.25—310.25.

Curih. Belgrad 9.1375, Berlin 123.69875, Budimpešta 90.71, Bukarešt 3.21, Dunaj 78.12, London 25.2718, Newyork 518.5, Pariz 20.38, Praga 15.375, Trst 28.245, Sofija 3.76, Varšava 58.15, Madrid 88.25.

Trst. Belgrad 32.25—32.40, Curih 353.5—355.5, Dunaj 256.25—262.25, London 89.4—89.5, Newyork 18.34—18.38, Pariz 72.2—72.25.

Dunaj. Devize: Belgrad 12.48, Kodanj 189.90, London 34.575, Milan 38.65, Newyork 709, Pariz 27.87, Varšava 79.49. Valute: dolarji 706.60, angleški funt 34.54, dinar 12.435, češkoslovaška krona 20.995.

Praga. Devize: Lira 184, Belgrad 59.45, Pariz 132.60, London 164.50, Newyork 33.745.

Dinar: Newyork 176.05, Berlin 7.38, London 276.70.

VREDNOSTNI PAPIRJI.

Ljubelj. kred. zaključena v Ljubljani po 128 napram 133 včeraj. V Zagrebu je popustila: denar je sedaj 120. Vojna odškodnina je ostala neizpremenjena pri minimalnem prometu.

Ljubljana. Celjska 164 den., Ljubelj. kreditna 128 zaklj., Prištediona 800 den., Kred. zavod 160 den., Strojne 80 bl., Vevče 133 den., Kranj. ind. 370 den., Ruše 280—295 den., Stavbna 56 den., Šešir 104 den.

Zagreb. 7% invest. posoj. 83.5—83.75, agrari 51.5—51.75, vojna odškodnina 397—398, dec. 399—400, Hrv. ekp. 91, Hipo 57—58, Jugo 94—95, Ljubelj. kredit. 120—125, Drava 550—560, Šećerana 580—600, Slavonija 14—15, Trbovlje 480—485, Vevče 132.5—136.

Belgrad. Narodna banka 5280, vojna odškodnina 398.5—399.5 (1200), dec. 401.5—402, 7% inv. posojilo 83.5—83.6 (129.000), agrari 52—52.25 (115.000).

Trst. Adria 187, Assicurazioni Generali 4445, Cosulich 188, Riunione adriatica 2130, Tripcovich 350, Split cement 224, Dalmatia 96.5.

Dunaj. Podon.-savska-jadran. 82.60, Živno 106.75, Alpine 45.30, Trbovlje 61.10, Mundus 169.75, Slavonija 1.62.

BLAGO.

Ljubljana. Les: Bukova drva suha, zdrava, brez klad fko vag. meja 15 vag. po 23; povpraševanje je po taninskem lesu, zaklj. 15 vag. Tendenca neizpremenjena.

Dež. pridelki (vse samo ponudbe, slov. post., plač. 30 dni, dobava prompt. ml. tar.): Pšenica 78—79 kg, 2%, bač. 342.5—345, nov. 341.5—345, sr. 335.5—340, slav. 337.5—340, koruza st. bač. 267.5, nav. vozn. 265, bač. času primerno suha s kval. gar. 240, oves bač. zdrav rešetan 275, moka **0g vag. bl., plač. po prejemu 480, zaklj. —; tendenca neizpremenjena.**

Budimpešta (terminska borza). Tendenca čvrsta. Pšenica marec 31.88—32.10, zaklj. 32.08—32.10, maj 32.18—32.42, zaklj. 32.38—32.40, rž marec 30.22—30.40, zaklj. 30.36—30.38, koruza maj 25.24—25.40, zaklj. 25.44—25.48.

Chicago (začetni tečaji). Pšenica: tendenca držana, dec. 128.12, marec 131.87, koruza: tendenca čvrsta, dec. 85.87, marec 90, oves: tendenca mirna, dec. 49.25, rž: tendenca oslabela, dec. 105.50, marec 107.50.

Buren protestni shod

proti ukinitvi nedeliskega počitka in uvedbi 10 urnega delovnika v Celju.

V petek, dne 11. t. m. se je povodom sklepa izrednega občnega zbora Gremija trgovcev v Celju, da se uvede 10 urni delavnik, delo ob praznikih kakor ob delavnikih in delo ob nedeljah od 8 do 11 dopoldne, vršil v prostorih celjskega Narodnega doma velik protestni shod trgovskih nameščencev, katerega je sklicala Zveza privatnih nameščencev Jugoslavije, podružnica v Celju. Po številu obiskovalcev sodeč, katerega je navzoči policijski uradnik cenil nad 350 oseb, se je shoda udeležilo kompaktno celokupno trgovsko nameščenstvo Celja in bližnje okolice.

Shodu je predsedoval g. Dragotin Gobec, ki je v kratkih besedah pojasnil namen protestnega shoda. Že med njegovim pojasnilom se je pojavil val ogorčenja in razburjenja, ki je ob poročilu delegata g. Franc Saksida, ki se je udeležil izrednega občnega zbora Gremija trgovcev, naraslo v viharen protest proti nameri celjskega trgovstva. G. Saksida je zborovalcem pojasnil, da so njihovi delegati celjskemu trgovstvu predložili njihove, v pondeljek na članskem sestanku izražene zahteve po 8 urnem delavniku, da se pa trgovci na njihove želje niso ozirali, sklenili uveljaviti 10 urni delavnik vse delavnike in praznike in poleg tega še delo ob nedeljah od 8 do 11.

Kot glavni referent je nastopil g. Lojze Jamnik, ki je zborovalce opozoril na protizakonitost zahtev celjskega trgovstva.

Za njim so govorili zastopniki delavskih strokovnih organizacij.

G. Drobne, zastopnik Jugoslovanske strokovne zveze je izjavil, da bo njegova organizacija zahteve trgovskega nameščenstva podpirala in da v imenu svoje organizacije protestira proti 10 urnemu delavniku in nedeljskemu delu. Izrazil je zahtevo, da naj trgovci, če s sedanjim osobjem pri 9 urnem delavniku ne zmagujejo dela, nastavijo nove moči iz vrst onih brezposelnih, ki že težko in z obupom pričakujejo zaslužka.

Resolucija, ki je bila z dolgotrajnim viharnim odobravanjem sprejeta, glasi:

Resolucija,

sprejeta na protestnem shodu trgovskih nameščencev, 11. novembra 1927 v prostorih Narodnega doma v Celju.

Na protestnem shodu zbranih 450 trgovskih nameščencev

najodločneje protestira:

1. Proti vsakemu podaljšanju delovnega časa.

2. Proti vsakemu delu ob nedeljah in praznikih.

Zahteva:

1. Da g. minister za socialno politiko pooblasti g. velikega župana mariborske oblasti, da izda naredbo za enotno odpiranje in zapiranje trgovin v celjskem policijskem okolišu na temelju 8 urnega delavnika. Trgovine naj se odpirajo ob 8 in 14, zapirajo pa ob 12 in 18.

2. Da g. minister za socialno politiko v smislu pooblastila § 12. Zakona o zaščiti delavcev prepove vsako delo v trgovskih obratih celjskega policijskega okoliša ob nedeljah in zakonito priznanih praznikih.

»Zvezi privatnih nameščencev Jugoslavije«, podzvezi v Ljubljani in podružnici v Celju nalagajo, da prednjo resolucijo utemelji s primernim pismom in jo predloži: g. ministru za socialno politiko, g. velikemu županu mariborske oblasti, Delavski zbornici za Slovenijo v Ljubljani, Gremiju trgovcev v Celju, Centralni upravi »Zveze privatnih nameščencev Jugoslavije« in vsem delavskim strokovnim organizacijam v Celju. Na protestnem shodu prisotni zastopniki delavskih strokovnih organizacij: Jugoslovanske strokovne zveze, Združene delavske strokovne zveze in Delavsko-kmečke strokovne zveze se solidarizirajo s prednjo resolucijo in jo podpirajo.

Če kupujete

Pyramidon tablete

pazite na to, da se Vam izroči pristna originalna znamka

Knjige in revije

Mentor št. 3. Najprej z veseljem ugotavljamo, da je ta mesec izšel »Mentor« točno: v upravništvu ste ga dobili že 15. nov., naslednji dan so ga razposlali in 17. nov. ga je pač imela velika večina naročnikov že v rokah. In tako mora biti tudi v bodoče! Zalostna majka listu, ki ga naročniki nič ne pogrešajo, ako pride ali ne... »Mentorju« je bila doslej ta usoda prihranjena, ako pravilno sklepamo iz stalnega povpraševanja, kdaj bo vendar že list izšel, ako je imel kaj zamude, kar se mu je le prerado pripetilo. 3. številka prinaša nadaljevanje petih člankov, pričetih v št. 1-2. Od domovine S. Gregorčiča se v tej številki poslovimo, enako od mladih literatov. »Stari profesor« se je vrnil iz Italije in nam na izviren način predstavi nekaj svojih tovarišev iz »podeželskega mestecac«. Nadaljuje se spis o trobadorski liriki in o nastanku geografske karte. Na novo imamo dva članka: Krdelarji (lep prevod iz Foersterja; izvirnik je v znani knjigi Jugendlehre pod naslovom: Massenmenschen) in začetek članka profesorja M. P.: Z dijaške ekspedicije. Če smemo po začetku sklepati tudi na nadaljevanje, bo ta spis posebno veselje za mnoge dijake; v obilici prinaša to, kar mika mladega človeka: vesel humor, dovtipnost, podjetnost, življenje v naravi in iskanje novih odkritij. Vodi nas v Križno jamo pri Ložu, ki jo je preiskoval člankar z dijaki v juniju 1926. — List je po vsebini res dijaški; morebiti je prav radi tega priljubljen tudi pri odraslih, ker jih dosledno vodi v dobo njihove mladosti. Vabimo vse, ki ga žele brati, da si ga dajo neobvezno poslati na ogled. Naroča se pri upravništvu v Ljubljani, Miklošičeva cesta 5 in stane na leto 30 Din za dijake, za druge 40 Din.

Krivopriseženik. Narodna igra s petjem v treh dejanjih (sedmih slikah). Po Anzengruberju priredil in predelal za slovenske odre Adolf Robida. II. popravljeni natis. (Ljudski oder II. zvezek.) Cena 18 Din. Založila Jugoslov. knjigarna v Ljubljani.

Pošljite naročnino!

Mark Twain:

Kraljevič in siromak. 66

Pravljica za mlade ljudi vsake starosti.
Iz angleščine prevel: Jos. Poljanec.

V sprevodu je tudi stopala kot posebna častna straža starodavna topniška stotnija — tiste dni že tristo let stara družba in edini vojaški zbor na Angleškem, ki je imel to predpravico (ki jo vživa še dandanes), da je bil neodvisen od ukazov državnega zbora. Sijajen je bil ves sprevod, ki so ga bučno pozdravljali vso dolgo pot, ko se je veličastno pomikal skozi goste množice meščanov. Stari kronist pripoveduje: »Ko je kralj stopil v notranje mesto, ga je sprejelo ljudstvo z molitvijo, pozdravljanjem, vzklikanjem in prijaznimi besedami ter vsemi znamenji, ki pričajo o resnobni ljubezni podložnikov do svojega vladarja; in kralj, ki se je z radostnim obrazom oziral po onih, ki so stali bolj daleč zadaj, in najprijaznejše odgovarjal onim, ki so stali blizu njegovega veličanstva, ni nič manj hvaležno sprejemal izraze ljudske udanosti kakor so jo oni izražali. Zahvaljeval se je vsem, ki so mu želeli srečo. Njim, ki so ga pozdravljali »Bog ohrani veličanstvo!« je odgovarjal: »Bog ohrani vas vse!« in je pristavil, da »se jim zahvaljuje iz vsega svojega srca.« Ljudstvo je bilo čudovito vzhičeno spričo ljubeznivih odgovorov in vedenja svojega kralja.«

V neki ulici je zala deklica v dragocenem oblačilu stala na nekem odru, da izrazi njegovemu veličanstvu dobrodošlico mesta.

»Pozdravljen, kralj, kolikor nam more srce misliti!

Pozdravljen še enkrat, kolikor more jezik povedati!

Pozdravljen v srcih, ki ne bodo nehala goreti.

Bog te ohrani, prosimo, in ti želimo vse dobro na veke!«

Ko je končala, so množice radostno vzklikale in enoglasno ponavljale otrokove besede. Tomažek se je oziral po razburkanem morju razvnetih obrazov in srce se mu je širilo od velike radosti; čutil je, da je edino, kar je na tem svetu vredno življenja, če si kralj in malik svojega ljudstva. Zdajci je od daleč zagledal dva izmed nekdanjih tovarišev iz umazane zagate — od katerih je bil na nekdanjem njegovem dvoru, ki so se ga igrali, eden admiral, drugi pa prvi dvornik spalnice; in ponos mu je vzplal še močnejše kot kdaj poprej. Ej, samo da bi ga sedajle spoznala! Kakšna neizrekljiva slava bi bila, ako bi ga spoznala in doumela, da je zasmehovani namišljeni kraljiček iz brlogov in zagat postal resničen kralj, ki so mu svitli vojvode in knezi bili ponižni služabniki in ki mu je ves angleški svet ležal pred nogami! Vendar se jima ni smel razodeti in moral je udušiti željo, kajti tako spoznanje bi utegnilo imeti posledice, ki mu ne bi bile ljube. Zavoljo tega je obrnil glavo proč in je pustil, da sta dečka še dalje vpila in se veselo dobrikala, ne da bi slutila, koga sta tako pozdravljala.

Vsak hip se je vzdignil klic: »Majhen dar! Majhen dar!« In Tomažek se mu je odzival s tem, da je trosil perišče svetlih novih novcev med množico.

Kronist pripoveduje: »Na zgornjem koncu ulice pred znamenjem Orla je mesto postavilo krasen slavolok, pod katerim je stal oder, ki je segal od ene strani ulice do druge. Bil je zgodovinska slika, ki je predstavljala neposredne prednike kralja. Tam je sedela kraljica Elizabeta sredi ogromne bele rože, ki so njeni cvetlični listi tvorili izbran okras. Zraven nje je bil Henrik VII., stopajoč iz orjaške rdeče rože; roke kraljeve dvojice so bile sklenjene, tako da je razločno videl poročni prstan. Iz te bele in rdeče rože se je dvigalo steblo, ki je segalo do drugega nadstropja, kjer je bila podoba Henrika VIII., stopajočega iz rdeče-bele rože, zraven njega pa podoba matere novega kralja. Od te dvojice je izhajala vejica, ki se je dvigala do tretjega nadstropja, kjer je bila podoba Edvarda VI. samega, dostojanstveno sedečega na kraljevem prestolu; in vsa ta slika je bila obrobljena s kitami rdečih in belih rož.«

Ta lična pestra slika je tako vplivala na radujoče se ljudstvo, da je vzklikanje popolnoma udušilo tenki glas otroka, čegar naloga je bila, da je v slavospevih pojasnjeval sliko. Ampak Tomažku ni bilo žal za to, kajti to udanostno vpitje mu je bilo prijetnejše kot vsi slavospevi, najsi so bili še tako lepi. Kamorkoli je Tomažek obrnil svoj srečni mladi obraz, povsod je ljudstvo spoznalo, da je natančno tak kot na sliki, in novi viharji pozdravljanja in ploskanja so se razlegali vsenaokrog.

Sijajni sprevod se je pomikal naprej in venomer naprej, izpod enega slavoloka do drugega in mimo neštete množice slikovitih in simboličnih slik in prizorov, ki je vsaki predstavljal in poveličeval kako vrlino, zaslugo ali nadarjenost malega kralja. »Po vsem okraju Chrapside so z vsakega okna in prizidka vihrale zastave in prapori; najbogatejše preproge, blago in zlato tkivo je pokrivalo ulice — vzorci silnega bogastva, ki je bilo nakopičeno v njem; in sijaj te ulice se je ponavljal po ostalih ulicah, in v nekaterih je bil še večji.«

»In vsa ta krasota in ta čuda so samo zato, da pozdravljajo ž njimi mene!« je zamrmral Tomažek.

Lica namišljenega kralja so bila rdeča od razburjenja, oči so se mu svetile, čuti so mu plavali v opojnosti veselja. Baš ko je v takem stanju vzdignil roko, da bi zopet vrgel bogato perišče denarja med ljudstvo, je iznenada zagledal bled, začuden obraz, ki se je iztegoval iz druge vrste množice in željno upiral napete oči vanj. Obšel ga je bolesten strah. Spoznal je svojo mater! Roka mu je švignila pred oči, z dlanjo na zunaj — tista nehote narejena kretnja, ki se je porodila pri že pozabljenem prizoru in jo je navada ovekovečila. V naslednjem trenutku je mati predrla gnječo, pohitela mimo straže in stala poleg njega.

LJUDSKA KNJIŽNICA iz založništva Jugoslovanske knjigarne v Ljubljani 23 zvezek: A Sheehan. Nedlag. Povest iz tistega dekleta. 24 Din, vez. 32 Din — 24 zvezek: A Marby, Hanka. Lužiško-srbska povest 22 Din, vez. 30 Din — 25 zvezek: Haggard, Hči cesarja Montezume Din 30, vez. Din 42 — Slovtek in njegovo burkasto življenje 14 Din, 14 Din, vez. 22 Din. — 27. zvezek: Pregelj, Otroci solnca. Din 24, vez. Din 32.

MALI OGLASI

Vsaka drobna vrsta ca 1·50 Din ali vsaka beseda 50 par. Najmanjši oglas 3 ali 5 Din. Oglasi nad deset vrstic se računajo više. Za odgovor z znamko. Na vprašanja brez znamke ne odgovarjamo!

Službe iščejo

VPOKOJENEC

srednje starosti, samski, želim službe vratarja, sluge, skladiščnika ali kaj podobnega. Nastop takoj. — Naslov v upravi »Slovenca« v Mariboru.

POLINVALID

trezen, zanesljiv, z nekaj srednješol. naobrazbe, neomadež. preteklosti, se priporoča podjetjem in zasebnikom ter sploh usmiljenim srcem za kakršnokoli službo. - Naslov v upravi št. 9146.

Proste službe

Krojaški pomočnik

se takoj sprejme. - Ivan Oblak, sploš. krojaštvo, Dragomer, Brezovica pri Ljubljani. 9148

Stanovanja

Na stanovanje

sprejmem gospoda ali gospodično. - Naslov pove uprava lista pod št. 9151.

V najem

Pisarniške lokale

v bližini glav. kolodvora takoj oddam. - Naslov v upravi lista pod št. 9149.

Kdo kupi?

Mecesnova drevesa

godna za sekanje, naprodaj. - Poljanska c. 10, Lj.

Mostna tehtnica

takoj poceni naprodaj. - Več pri: MAVER, Ljubljana, Ahacljeva cesta 5.

SALONSKA MIZA

se proda. Cena 125 Din. Sv. Petra nasip št. 39, pritl., Ljubljana.

Dobro ohran. štedilnik

se proda pri Feldin, Celovška cesta 62. Na ogled od pol 1 do pol 2 in od 6 zvečer naprej.

Občina Ljutomer proda 50 hektolitrov

izbornega ljutomerskega vina

lastnega pridelka l. 1927.

Kupim 30 do 40 cm starih vlitih **zobčastih cevi** (Rippenröhre). - Ponudbe z zadnjo ceno na Franc IZGORŠEK, Šmartno pri Litiji.

Vodna moč

izredno dobra, tik okr. ceste, 20 minut od postaje, je naprodaj. - Pojasnila pod šifro »Tovarna 65«, Rimske Toplice.

Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani

priporoča:

Adam Dr. K., **Christus unser Bruder.** 129 strani., vezano 26 Din.
Baur B., **Beseligende Beicht.** 260 str., vezano 41 Din
Bichlmaier G., **Okkultismus und Seelsorge.** 129 str., nevezano 33 Din.
Dierkes J., **Ein Lichtlein bist du!** Ein Büchlein stiller Gedanken zur Besinnung und Verinnerlichung. 207 str., vezano 36.50 Din
Fischer J., **Seelenpflege.** Aufmunterung und Anleitung zu einem gesunden, glücklichen Seelenleben. 227 str., vezano 70 Din.
Gatterer M. S. J., **Im Glaubenslicht.** Christliche Gedanken über das Geschlechtsleben. 116 str., nevezano 17.25 Din.
Gerster P. T. V., **2 Jahrgänge Fünfminutenpredigten für das einfache Volk.** 182 str., nevezano 38 Din.
Grignon v. Monfort, **Abhandlung über die vollkommene Andacht zu Maria.** 308 str., vez. 61 Din.
Holzapfel P. H., **Die Leitung des Dritten Ordens.** 164 str., vezano 62 Din.
Linhardt R., **Brennender Dornbusch** Vorträge zur Lebensgestaltung im Geiste des Evangeliums. — Weihnachts u. Osterkreis. 167 str., nevez. 49 Din
Linhardt R., **Feurige Wolke. Kanzelvorträge.** Weihnachten-Ostern. 178 str., vez. 73 Din.
Lippert P. S. J., **Der Menschensohn.** Bilder aus dem Seelenleben Jesu. 232 str., vezano 49 Din.
Lucas J., **Ein Büchlein von frohen Beichten.** 146 str., nevez. 30.50 Din.
Lutz F. X., **Winke und Donnerschläge.** Fünf-Minutenpredigten 154 str., nevez. 55 Din.
Murawski F., **Führer zu Gott.** Eine Auswahl aus griechischen Kirchen-Schriftstellern in freier Uebersetzung. 219 str., vez. 86 Din.
Ricking P. Dr. E., **Jesus, der Heiland des Werktags.** 150 str., vez. 41.50 Din.
Schmid M., **Handbuch für Opferseelen.** 327 str., vez. 50 Din.
Schmid M. S. J., **Führer zur Innerlichkeit.** 315 str., vezano 49 Din.
Tongelen Dr. J., **Im Geiste des Evangeliums.** Homilien und Predigten. — Der Weihnachtskreis. 144 str., vezano 55 Din
Wickl R. S. J., **Priester-Exerzitien.** Ein Büchlein für alle, die sie machen oder geben. 279 str., vezano 49 Din.

Vezani letnik

„Ilustr. Slovenca 1925“

se še dobi za ceno Din 80.
Poštnina posebej.
Naročila sprejema uprava „Slovenca“

Sedmi natis velike izdaje

Slovenska kuharica

Priredila S. M. Felicita Kalinšek

Vsestransko spopolnjena izdaja z mnogimi slikami v besedilu in 33 umetniškimi prilogami v naravnih barvah (193 barvanih slik). Elegantno vezana 160 Din.

Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani.

Pouk

Zaseb. kroj. učilišče, Ljubljana - Stari trg 19. Začetkom decembra pouk za krojače, šivilje in nešivilje v skupnem tečaju. Za dame, ki nimajo časa čez dan, pouk v posebnih popoldanskih ali večernih urah. One, ki se želijo izobraziti za samouporabo, specialen znižan honorar. Izdelava krojev. Kroj. pouk s pošto potom učnih zvezkov.

Kdo proda?

Vsakovrstne

zlato kupuje

po najvišjih cenah **erne**, uvelir Ljubljana Wolfova ulica štev

BOROVE

brzojav. droge

iz sedanje sečnje od 7 m do 12 m dolge, od 14 do 19 cm na vrhu debele, **kupuje** stalno proti najvišji dnevni ceni
DRAGOTIN KOROŠEC, Šmartno ob Paki.

Naša obrt

Koruzo za krmo

oddaja najceneje veletrgovina žita in moke **A. VOLK, Ljubljana** Resljeva cesta št. 14.

Volna - bombaž

za stroimo pletenje in ročna dela dobite po najnižjih cenah pri PRELOGU LJUBLJANA Stari trg 12 - Židovska 4.

Preklic.

Podpis. obžalujem, kar sem govoril 16. okt. v gostilni Kne v Struževem o **Janezu Pleša**, posestnikovem sinu v Struževem. Bil sem grdo mistificiran - Okroglo, dne 3. novembra 1927.

Tomaž Križnar.

Cenj. čitateljem se priporočajo naslednje tvrdke:

Ivan Križnar krovec Ljubljana, Hranova ul. 9

Dežetna lekarna pri „Mar. Pomagu“ **Mr. ph. M. Leustek** Ljubljana Resljeva cesta

Franc Ocvirk mesar Ljubljana, Poljanska cesta 53 (Šolski drevored)

IVAN JAVORNIK mesar Ljubljana, Domobranska c. Stojnica poleg Zmajskega mostu

K. Pečenko trgovina vseh vrst usnja in čevljarskih potrebščin Ljubljana Sv. Petra cesta 32

KOVAČIČ & JAPELJ trgovina s spec. kolonij. in materil. blagom LJUBLJANA Kongresni trg 15

Blaž Jančar pleskar Ljubljana, Breg

PRISTOU & BRICELJ črkoslikarna Ljubljana Resljeva c. 4 - Sv. Petra c. 39 Telef. 2908 Ustan. 190

Stanko Kezele splošno kleparstvo Ljubljana Bohoričeva ulica št.

KNJIGOVEZNICA K. T. D. V LJUBLJANI Kopitarjeva ulica 6/II

Franc Fujan splošno krovstvo Ljubljana, Gajevica v pri dolenji kolodvoru.

Prodajalna K. T. D. (H. Ničman) Ljubljana, Kopitarjeva ul. 2.

Neljube dlake

po obrazu in životu sploh, odstranjuje v 5 minutah zanesljivo, brez bolečin in posledic

„Depilatorium Venus“

Cena: 1 zavitek Din 20·—

Polet čez ocean

je kljub dobrim pripravam za zdaj še drzno leganje, toda prišel bo čas, ko bomo lahko iz Ljubljane v New York prav tako varno leteli, kakor iz Ljubljane v Zagreb. — Vse, kar naj se obnese, potrebuje golove razvojne dobe. Inserat je potreboval stoletja, da se je uveljavil pri nas kot vodilno reklamno sredstvo in tudi „Razgled“ si ni priboril svojega mesta kot vodilna in najbolj priljubljena in najbolj čislana družabna revija v Ljubljani in Sloveniji od danes do jutri. Neizpodbitno dejstvo je, da niso pri nobeni drugi slovenski reviji dani vsi, za uspešno inseriranje potrebni pogoji kakor: največja razširjenost in kupna moč čitateljev v isti meri kakor prav v vseh krogih najbolj znanemu „RAZGLEDU“, katerega uprava je v Ljubljani, Selenburgova ulica št. 7, II. n.

V globoki žalosti naznanjamo, da je naša srčnoljubljena, dobra mati, sestra in teta, gosp.

JULIJA URBAS

posestnica in mesarica

v četrtek, dne 17. t. m. po kratki mučni bolezni, v starosti 73 let, previdena s tolažili sv. vere, mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb nepozabne pokojnice bo v soboto dne 19. t. m. ob 3. uri popoldne iz hiše žalosti Stari trg št. 15 na pokopališče k sv. Križu.

V Ljubljani, dne 18. novembra 1927.

Globoko žalujoči ostali.

Sukno-double kamgarn za moške obleke, velika izbira nizke cene **R. MIKLAUČ „Pri Škofu“** Ljubljana, Lingarjeva ul.

Odvetniškega kandidata

sprejme z Novim letom 1928 DR. IVAN SAJOVIC, odvetnik v Kočevju. 9084

KNJIGOVEZNICA K. T. D.

črtalnica in tvornica poslovnih knjig v Ljubljani, Kopitarjeva ulica 6/II

priporoča

svojo stalno veliko zalogo mnogovrstnih salda-konti, štrac, journalov i. t. d. lastnega izdelka.

Vstopnice za razne prireditve, blagajniške bloke i. t. d.

Za večje podjetje v Sloveniji iščemo agilnega, vestnega, treznega ter marljivega

akviziterja

Obširne ponudbe z navedbo dosedanjega zaposlenja, zahtevki plače ter dokazili sposobnosti (v prepisu), sprejema iz prijaznosti uprava Slovenca do 25. XI. pod šifro „DOBRO MESTO“.

Razpis.

Pokojninski zavod za nameščence razpisuje oddajo

mizarskih del

za stanovanjski hiši na Miklošičevi cesti in Pražakovi ulici v Ljubljani.

Vsi potrebni podatki se dobe med uradnimi urami v Pokojninskem zavodu, Gledališka ulica 8/IV.

Pokojninski zavod za nameščence.

Nc VI 938/27—2 9137

Prostovoljna sod. dražba

zemljišča vlož. št. 27, kat. obč. Smolnik, z v dražbenih pogojih navedenimi pritiklinami in premičninami vred, sedaj last gospe Angele Majaron in g. Janka Majaron ter g. Martina Košuta, se vrši

dne 21. novembra 1927 v občinski pisarni pri gospodu Fricu Glaserju v Smolniku.

Najmanjši ponudek znaša 220.000 Din, kateri se mora v 30 dneh po domiku z 8% pri sodišču položiti. Vsak ponudnik mora založiti pred začetkom dražbe vadij v znesku po 22.000 Din.

Dražbeni pogoji so na vpogled pri podpisanem sodišču soba št. 6 med uradnimi urami od 8. do 14. ure.

Okrajno sodišče v Mariboru, oddelek VI.,
dne 13. novembra 1927.

OGLAS. Komanda 8. žandarmeriskog puka u Ljubljani namerava dati izraditi

258 komada mesingastih pečatnika

za sve svoje podredjene jedinice. — U duhu čl. 82 i 86 zakona o državnom računovodstvu i čl. 4. pravilnika istog zakona, pozivaju se svi oni, koji žele ove pečatnike izraditi, da podnesu svoje pismene ponude taksirane sa 5 dinara blagajniku ovog puka **najdalje do 2. decembra 1927 godine, do 10 sati dopodne.** — Izrada će se ustupiti onomu ponudjaču, koji podnese najpovoljniju ponudu i to onda istom kada Komanda žandarmerija u Beogradu odobri. — Daljnja uputstva kao i forma pečatnika mogu se dobiti kod blagajnika ovog puka na **Bleiweisovi c. 3/II. svaki dan za vreme uredovni sati.**

KOMANDA 8. ŽANDARM. PUKA, E. BR. 12.687.

Zadružna gospodarska banka d. d.

Brzojav. naslov: Gospobanka **Ljubljana, Miklošičeva cesta 10** Telefon št. 2057, 2470 in 2979

Kapital in rezerve skupno nad Din 16,000.000·—, vloge nad Din 250,000.000·—

Izvršuje vse vrste bančnih poslov pod najugodnejšimi pogoji. Prodaja obveznic 7% drž. invest. posojila ter 2½% vojne odškodnine in vseh vrst vrednostnih papirjev tudi na obroke pod zelo ugodnimi pogoji.

Glavno in največje zastopstvo v Sloveniji za prodajo **sreč Državne razredne loterije.**

Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: Karel Čeč. Izdajatelj: dr. Fr. Kulovec. Urednik: Franc Terseglav.